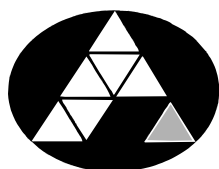

POHJOIS-KARJALAN AMMATTIKORKEAKOULU
Hoitotyön koulutusohjelma

Katja Korhonen
Noora Lahtinen

”PARAS ASIA MITÄ MINULLE ON TAPAHTUNUT”
Isien kokemuksia ja tunteita isyydestä sekä äitiys- ja lastenneuvolapalveluista

Opinnäytetyö
Tammikuu 2012

POHJOIS-KARJALAN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ
Tammikuu 2012
Hoitotyön koulutusohjelma

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
p. (013) 260 6600

Tekijät
Katja Korhonen, Noora Lahtinen

Nimeke
”PARAS ASIA MITÄ MINULLE ON TAPAHTUNUT”
Isien kokemuksia ja tunteita isyydestä sekä äitiys- ja lastenneuvolapalveluista

Toimeksiantaja
Joensuun kaupungin sosiaali- ja terveystoimi

Tiivistelmä

Isäksi tuleminen on käännekohta miehen elämässä. Isyys herättää miehissä erilaisia tunteita, ja kokemukset isyydestä ovat yksilöllisiä. Nykyisin perhekeskeisyyttä ja isän osuutta perheessä painotetaan yhä enemmän. Isät osallistuvat aktiivisesti lapsen hoitoon ja kasvatukseen sekä käyttävät äitiys- ja lastenneuvolan palveluita. Äitiys- ja lastenneuvolapalvelut ovat tärkeä tuki vanhemmuuteen kasvussa, ja neuvolatyötä tulisi kehittää yhä enemmän myös isät huomioivaksi.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, millaisia kokemuksia ja tunteita esikoislasten isillä on isyydestä. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää isien kokemuksia äitiys- ja lastenneuvolapalveluista sekä kehitysehdotuksia neuvolapalveluihin. Opinnäytetyössä käytettiin kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää. Aineisto kerättiin kyselylomakkeella, joka sisälsi avoimia kysymyksiä. Kyselyyn osallistui kahdeksan esikoislapsen isää. Kysely toteutettiin syksyllä 2011. Aineisto analysoitiin sisällön analyysillä.

Tuloksista ilmeni, että isyys koetaan positiivisena ja elämää muuttavana asiana. Isyys herättää miehissä erilaisia tunteita, ja tunteiden vaihtelu on yleistä. Isyys tuo muutoksia jokapäiväiseen elämään ja arkeen. Isät saavat tukea isyyteensä eri tahoilta. Tulosten mukaan isät kokevat äitiys- ja lastenneuvolapalvelut myönteisesti ja ovat tyytyväisiä saamaansa tukeen ja ohjaukseen.

Jatkotutkimusaiheiksi aineiston pohjalta nousivat isyyden kokemusten ja tunteiden tutkiminen haastattelun avulla, jolloin saataisiin syvällisempää ja kuvaavampaa tietoa isyydestä. Myös terveydenhoitajien kokemuksia isien kohtaamisesta ja tukemisesta neuvolassa olisi tarpeen tutkia.

Kieli
suomi

Sivuja 39
Liitteet 6
Liitesivumäärä 11

Asiasanat
isyys, kokemukset, tunteet, äitiys- ja lastenneuvolapalvelut

 <p>NORTH KARELIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES</p>	<p>THESIS January 2012 Degree Programme in Nursing Tikkarinne 9 FIN 80200 JOENSUU FINLAND Tel. 358-13-260 6600</p>
<p>Authors Katja Korhonen, Noora Lahtinen</p>	
<p>Title "THE BEST THING THAT HAS EVER HAPPENED TO ME" Fathers` Experiences and Feelings about Fatherhood and Maternity and Child Health Clinics Commissioned by City of Joensuu, Social and Health Services</p>	
<p>Abstract Becoming a father is a turning point in a man`s life. Fatherhood brings along different kinds of feelings, and experiences about fatherhood are individual. Nowadays being family oriented and father`s role in the family are emphasized increasingly. Fathers participate actively in family life, they participate in childcare and parenting and use maternity and child health clinic services. Maternity and child health clinics are an important support in the growth to parenting, and maternity and child health clinic work should be developed so that fathers are taken into account more.</p> <p>The purpose of this thesis was to describe first-time fathers` experiences and feelings about fatherhood. One purpose was also to describe fathers` experiences about maternity and child health clinic services and collect development suggestions they have for the services. The research method was qualitative. The material was collected using a questionnaire which included open questions. Eight first-time fathers participated by answering the survey. The material was collected in autumn 2011. The analysis method was content analysis.</p> <p>According to the results, fatherhood is experienced as positive and life changing. Fatherhood brings along different kinds of feelings and a range of emotions is common. Fatherhood brings changes to everyday life. Fathers receive support for their paternity from different parties. According to the results fathers experience maternity and child health clinic services positively and they are pleased with the support and guidance that they have got.</p> <p>Based on the material, follow-up research topics could be a research on fatherhood experiences and feelings using an interview. This way one could get more in-depth and descriptive knowledge about fatherhood. Also, it would be necessary to research public health nurses` experiences about facing and supporting fathers in a maternity and child health clinic.</p>	
<p>Language Finnish</p>	<p>Pages 39 Appendices 6 Pages of Appendices 11</p>
<p>Keywords fatherhood, experiences, feelings, maternity and child health clinic services</p>	

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	5
2	ISYYS JA ISÄKSI TULEMINEN	6
2.1	Isyys ja isyyden muutos	6
2.2	Isyyteen kasvu	7
2.3	Isäksi tulemisen kokemukset ja tunteet	8
3	NEUVOLAPALVELUT	10
3.1	Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta	10
3.2	Äitiys- ja lastenneuvola	11
3.3	Äitiys- ja lastenneuvolapalvelut Joensuussa	11
3.4	Isät äitiys- ja lastenneuvolapalveluiden asiakkaina	12
3.5	Terveystenhoitaja isän tukijana	13
4	OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT	14
5	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	15
5.1	Tutkimusmenetelmä	15
5.2	Tiedonantajat	15
5.3	Aineiston keruu	16
5.4	Aineiston käsittely ja analysointi	18
6	OPINNÄYTETYÖN TULOKSET	20
6.1	Tieto isäksi tulemisesta herättää erilaisia tunteita	20
6.2	Isyys koetaan positiiviseksi ja elämää muuttavaksi asiaksi	21
6.3	Isänä oleminen herättää erilaisia tunteita	21
6.4	Isyys tuo muutoksia jokapäiväiseen elämään	22
6.5	Isyyttä vahvistavat ja heikentävät tekijät	23
6.6	Isien kokemukset ja saatu tuki äitiys- ja lastenneuvolasta	24
6.7	Kehitysehdotuksia äitiys- ja lastenneuvolapalveluille	25
7	POHDINTA	26
7.1	Opinnäytetyön tulosten tarkastelua	26
7.2	Johtopäätökset	29
7.3	Opinnäytetyön luotettavuus	31
7.4	Opinnäytetyön eettisyys	34
7.5	Opinnäytetyön hyödynnettävyys ja jatkotutkimusaiheet	37
	LÄHTEET	38

LIITTEET

Liite 1	Toimeksiantosopimus
Liite 2	Tutkimuslupa
Liite 3	Kyselylomake isälle
Liite 4	Saatekirje isälle
Liite 5	Saatekirje terveydenhoitajalle
Liite 6	Esimerkki aineistoanalyysistä

1 JOHDANTO

Isäksi tuleminen on käännekohta miehen elämässä. Esikoislapsen kohdalla tilanne on ainutlaatuinen, koska sen jälkeen mies on aina isä. Isäksi tuleminen synnyttää uudenlaisen elämäntilanteen. Mies voi kokea suurta tunteiden vaihtelua, erilaisia paineita ja jopa sivullisuutta. Isät kokevat isyyden yksilöllisesti ja valmistautuvat isäksi tulemiseen omalla tavallaan. (Kaila-Behm 1997, 17.)

Uudenlainen isyys on noussut keskustelun ja kiinnostuksen kohteeksi. Perhekeskeisyyttä ja isän osuutta perheessä painotetaan nykyisin yhä enemmän. Miehet osallistuvat lasten- ja kodinhoitoon sekä käyttävät äitiys- ja lastenneuvolan palveluita. Tästä syystä tarvitaan tietoa siitä, miten isät kokevat isäksi tuleminen sekä millaisia odotuksia isillä on neuvolapalveluille. Tavoitteena on, että kaikki perheenjäsenet voivat hyvin uudessa elämäntilanteessa ja saavat tarvitsemaansa tukea. (Kaila-Behm 1997, 18.)

Miehen rooli isänä on muuttunut. Isän oikeudet ja asema ovat kohentuneet, mutta samalla myös isään kohdistuvien odotusten ja velvollisuuksien määrä on kasvanut. Mieheissä tämä voi herättää monenlaisia tunteita ja ajatuksia. Erityisesti ensimmäisen lapsen kohdalla isät odottavat neuvoloiden työntekijöiltä konkreettista, sosiaalista, emotionaalista ja henkistä tukea isyyteensä. Jotta voitaisiin vastata näihin odotuksiin, hoitotyöntekijöillä on oltava tietoa isyyden eri ulottuvuuksista. (Kastu 2002, 65.)

Isyyttä, isäksi kasvamista ja isyyden tukemista ovat Suomessa tutkineet muun muassa Mykkänen (2010), Paajanen (2006), Mesiäislehto-Soukka (2005), Juvakka ja Viljamaa (2002), Huttunen (2001), Kaila-Behm (1997) sekä Hyssälä (1992). Tutkimusta isyyden tukemisesta neuvolassa on tehty vähemmän. Kastu (2002) on tutkinut terveydenhoitajien kokemuksia isille antamastaan tuesta. Säisä (1996) ja Kuronen (1994) ovat tutkimuksissaan selvittäneet isien kokemuksia neuvolapalveluista.

Opinnäytetyömme on laadullinen tutkimus. Työmme tarkoituksena oli selvittää, millaisia kokemuksia ja tunteita esikoislasten isillä on isyydestä ja näin tuottaa kuvailevaa tietoa isyydestä. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää isien neuvolakokemuksia sekä kehitysehdotuksia neuvolapalveluihin. Tiedon avulla neuvolatyötä voitaisiin kehittää paremmin isien tarpeisiin vastaavaksi ja isyyttä tukevaksi.

Toimeksiantajana työllemme toimi Joensuun kaupungin sosiaali- ja terveystoimi. Aineistonkeruumenetelmänä käytimme kyselylomaketta ja aineisto kerättiin isän ensimmäisen lapsen ollessa alle 1½- vuoden ikäinen, jolloin isäksi tuleminen tunteet ja kokemukset olivat miehellä vielä läheisesti muistissa. Tutkimusaineisto käsiteltiin sisällönanalyysillä.

2 ISYYS JA ISÄKSI TULEMINEN

2.1 Isyys ja isyyden muutos

Isyys käsitteenä ei ole yksiselitteinen. Isyyden käsite voidaan jakaa biologiseen, juridiseen, sosiaaliseen sekä psykologiseen isyyteen. Biologisella isyydellä tarkoitetaan miehen ja lapsen välillä vallitsevaa perinnöllistä suhdetta. Lapsi on tällöin saanut alkunsa miehen sukusoluista, joko luonnonmenetelmällä tai nykyaikaisesti keinohedelmöityksellä. Juridisella isyydellä tarkoitetaan isyyden yksityisoikeudellista puolta. Juridisesti isäksi voi tulla avioliiton isyysolettaman, isyyden tunnustamisen tai vahvistamisen sekä adoption nojalla. Sosiaalinen isyys tarkoittaa lapsen kanssa asumista ja arjen jakamista. Psykologinen isyys määrittyy ensisijaisesti lapsen kautta: kenet lapsi mieltää isäkseen kiintymyksen, turvallisuuden ja kasvatuksen kautta. (Huttunen 2001, 57–65.) Mesiäislehto-Soukka (2005, 121) kuvaa isyyttä turvallisuuden luomiseksi. Isyys merkitsi miehille henkistä kehittymistä, itsetunnon vahvistumista sekä uutta alkua. Isyys ilmeni myös vastuullisuuden ja pitkäjänteisyyden lisääntymisenä.

Vanhemmuuden roolimallit ovat viime vuosikymmenien aikana muuttuneet merkittävästi (Juvakka & Viljamaa 2002, 9). 1960-luku oli perinteisten äitiyden ja

isyyden roolien taitekohta. Perinteisessä roolijaossa vanhemmuus oli jaettu selkeästi miehiseen (isyys) ja naiselliseen (äitiys) osaan. Perinteinen isä oli perheenpää, joka ansaitsi talouteen rahat äidin hoitaessa kodin ja lapset. Vanhemmuuden emotionaalinen ja hoivaava osuus kuului äidille. (Huttunen 2001, 44.)

Uudenlaisesta isyydestä on puhuttu 1980-luvulta lähtien. Tämä on tarkoittanut muun muassa jaettua vanhemmuutta, jossa vanhemmat toimivat tasaveroisina kasvattajina ja myös kotitöihin sekä lastenhoitoon osallistutaan tasapuolisesti. (Huttunen 1999, 185–187.) Isyyden muutokseen ovat vaikuttaneet syntyvyyden säännöstely, teknologian kehitys sekä valinnanvapauden, vapaa-ajan ja naisten kodin ulkopuolisen työssäkäynnin lisääntyminen (Kaila-Behm 1997, 20).

Huttusen (1999, 185–189) ja Kurosen (1994, 7) mukaan nykyisin isän odotetaan osallistuvan aktiivisesti lapsensa elämään. On huomattu, että isän läsnäolo on lapselle tärkeää. Isältä edellytetään osallistumista lapsen hoitoon ja kasvatukseen sekä tunnesuhteen luomista lapseen. Tämänkaltaisesta isyydestä käytetään monenlaisia määritelmiä, kuten pehmoisyys, hoivaisuus ja generatiivinen isyys. Juvakka ja Viljamaa (2002, 27) kuvaavat pehmoisan kuuntelevaksi ja aidosti läsnä olevaksi isäksi. Hän panostaa isyyteen ja on kasvatustietoinen. Huttunen (2001, 179) kuvaa hoivaisuuden samansuuntaiseksi. Hoivaisä sitoutuu lapsen hoitamiseen, antaa hoivaa sekä hellyyttää lapsen syntymästä lähtien ja vanhempien välisiä roolijakoja ei ole.

2.2 Isyyteen kasvu

Vanhemmaksi kasvaminen on psyykkinen prosessi. Isällä se on erilainen kuin äidillä. Mies ei tunne kasvavaa vauvaa sisällään. Isällä on kuitenkin mahdollisuus heti raskauden alkuvaiheessa nähdä vauvan ultraäänikuva ja kuulla sikiön sydänäänet. Näin hän voi ainakin tiedon tasolla valmistautua isyyteen. Ultraäänikuva, kumppanin fyysinen muuttuminen, sikiön liikkeet sekä synnytys toimivat edistävinä tekijöinä isäksi kasvamisessa. Lopullisesti vauvan tulo ”synnyttää” isän. (Kannas 2007, 58.)

Valmiudet tulla isäksi riippuvat useista tekijöistä. Tärkein niistä on, onko mies halunnut tulla isäksi. (Sinkkonen 2003, 262.) Kaila-Behmin (1997, 96) mukaan muutos miehestä esikoisen isäksi tapahtuu odotusaikana ja on kiinteästi sidoksissa esikoisen syntymän ja kehityksen kulkuun. Esikoisen syntyessä isät kokivat, että miehenä oleminen ei muuttunut, esimerkiksi työ pysyi samana. Miehestä tuli miehenä olemisen lisäksi esikoisen isä. Isät kokivat miehisyyden vahvistuneen, koska lapsi nähtiin omana aikaansaannoksena. Isät työstivät vaiheittain muutosta miehestä esikoisen isäksi.

Isäksi työskentelyn eri vaiheissa isillä oli erilaisia mieltä askarruttavia asioita. Huolta lapsen terveydestä koettiin puolison odotusaikana, synnytyksen aikana sekä esikoisen syntymän jälkeen. Isät kokivat paineita hyvänä isänä olemisesta, esikoisen hoidosta, puolison auttamisesta ja yleisesti koko perheen hyvinvoinnista huolehtimisesta. Huoli perheen toimeentulosta oli yleistä. (Mykkänen 2010, 128; Paananen 2006, 95; Kaila-Behm 1997, 122.)

Mesiäislehto-Soukka (2005,121) ja Säisä (1996, 93) kertovat isien arvostavan toimivaa parisuhdetta ja avointa vuorovaikutusta perheessä isyyteen kasvamista tukevin tekijöinä. Myös miesten perheellisten kavereiden kokemukset ja tuki olivat vahvoja vaikuttajia isyyteen kasvussa antamalla esimerkkejä isänä toimimisesta. Miehet kokivat myös ansiotyöllä olevan suuri merkitys itselle sekä perheen hyvinvoinnille. Ansiotyöstä tuleva hyöty merkitsi taloudellista ja psykologista turvaa perheelle.

2.3 Isäksi tulemisen kokemukset ja tunteet

Mesiäislehto-Soukan (2005, 121) tutkimuksessa isäksi tuleminen koettiin elämän perustaksi ja miehelle luonnolliseksi. Isyyteen vaikuttavia tekijöitä olivat oma lapsuudenkoti, ammatti, kasvatukseen liittyvät arvot, miesten isyyden kokemukset sekä muiden lasten kasvatusta nykyperheissä. Jos miesten omat kokemukset lapsuuden perheen isistä olivat negatiivisia, oma miehinä identiteetti ja isänä toimiminen koettiin vaikeampana.

Erityisesti esikoislapsen syntymä on suuri muutos vanhempien elämässä. Isät kokivat parisuhteensa vahvistuneen ja parantuneen lapsen saannin myötä. Yhteinen lapsi ja jaettu vanhemmuus koettiin puolisoja yhdistäviksi tekijöiksi. Isät kokivat lapsen syntymän lisänneen työssäkäynnin merkitystä. (Paajanen 2006, 98.) Isäksi tuleminen muutti isien ajankäyttöä ja asioiden tärkeysjärjestystä elämässä. Harrastukset ja vapaa-ajan aktiviteetit vähenivät, koska lapsenhoito ja hänen kanssaan oleminen koettiin tärkeämmäksi. (Premberg, Hellström & Berg 2007, 58.)

Miehet kokivat isäksi tulemisen hienommaksi kuin ennalta osattiin kuvitella, se oli parasta mitä elämässä oli tapahtunut. Isyys toi mukanaan ylpeyden ja onnen tunteita sekä uudenlaista vastuuta, vahvisti itsetuntoa sekä suhde puolisoon syveni. Omien ja puolison piirteiden huomaaminen vauvassa koettiin hienoksi. Tilanteet, joissa lapsen hoito tuottaa onnistumisen kokemuksia ja joissa lapsi osoittaa kiintymystä isäänsä kohtaan, tuottavat yleensä isille suuren elämyksen. Lapsen kanssa yhdessäolo ja lapsen kehityksen seuraaminen koettiin rikastuttavaksi. (Fägerskiöld 2007, 66–67; Paajanen 2006, 97; Säävälä, Keinänen & Vainio 2001, 19.)

Mykkänen ja Huttunen (2008, 181–182) kuvaavat isäksi tulon tunteiden vaihtelevan myönteisistä kielteisiin. Yksilön kohdalla voidaan puhua vastakkaisten tunteiden yhtäaikaista esiintymisestä, eli tunteiden ambivalenssista. Isä voi kokea iloa, ylpeyttä ja yhteenkuuluvuuden tunteita, mutta samalla myös ulkopuolisuutta, ahdistuneisuutta, vihaa ja pelkoa. Isäksi tuleminen ja isyys koettiin hyvin vaihtelevasti ja yksilöllisesti. Säisän (1996, 68) tutkimuksessa isäksi tuleminen koettiin suurenmoiseksi ja hyvin monenlaisia tunteita herättäväksi tapahtumaksi. Isyys sisälsi sekä kielteisiä että myönteisiä asioita.

Juvakka ja Viljamaa (2002, 21) tuovat esille isien kokeneen välillä hyvin ristiriitaisia, kielteisiä ja masentaviakin tunteita myönteisten tunteiden lisäksi. Isyyden alussa miehet miettivät omaa isäsuhdettaan ja lapsuuttaan. Lapsen saaminen toi muutoksia myös parisuhteeseen, ja miehet kokivat

riittämättömyyden tunteita. Isän oli oltava vahva ja jaksava kumppaninsa rinnalla. Isän omat tunteet jäivät taka-alalle.

3 NEUVOLAPALVELUT

3.1 Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta

Valtioneuvoston asetuksen neuvolatoiminnasta on tarkoitus varmistaa, että lasta odottavien naisten ja perheiden sekä alle kouluikäisten lasten terveysneuvonta ja terveystarkastukset ovat suunnitelmallisia, tasoltaan yhtenäisiä ja yksilöiden ja väestön tarpeet huomioonottavia kunnallisessa terveydenhuollossa. Terveystarkastuksessa selvitetään lapsen ikävaiheen ja yksilöllisen tarpeen mukaan kehitystä, kasvua ja hyvinvointia. (A380/2009.)

Kunnan tehtävänä on järjestää perheelle määräaikaiset terveystarkastukset. Lasta odottavalle perheelle järjestetään vähintään yksi laaja terveystarkastus. Lapselle järjestetään tämän ensimmäisen ikävuoden aikana vähintään yhdeksän terveystarkastusta, joihin sisältyy vähintään kaksi lääkärintarkastusta lapsen ollessa 4–6 viikon ja kahdeksan kuukauden ikäinen sekä laaja terveystarkastus neljän kuukauden iässä. Lapsen ollessa 1-6 vuoden ikäinen, järjestetään vähintään kuusi terveystarkastusta, joihin sisältyvät laaja terveystarkastus 18 kuukauden ja neljän vuoden iässä sekä yksi terveydenhoitajan arvio suun terveydentilasta. (A380/2009.)

Kunnan tehtävänä on järjestää terveysneuvontaa täydentäviä palveluita. Ensimmäistä lasta odottavalle perheelle järjestetään perhevalmennusta, johon sisältyy vanhempainryhmätoiminta. Ensimmäistä lasta odottavan perheen tai ensimmäisen lapsen saaneen perheen luokse tehdään kotikäynti. (A380/2009.)

Lasta odottavan perheen terveysneuvontaa tulee tarjota molemmille vanhemmille. Vanhempien tulee saada tietoa raskausajasta ja siihen liittyvistä riskeistä, synnytyksestä ja lapsen hoidosta sekä odotusaikaan ja synnytykseen mahdollisesti liittyvistä mielenterveyden muutoksista. Neuvonnan tulee tukea

lapsen ja vanhemman välistä varhaista vuorovaikutusta sekä äidin voimavaroja imettää. (A380/2009.)

3.2 Äitiys- ja lastenneuvola

Äitiysneuvola on osa äitiyshuoltojärjestelmää. Äitiysneuvolan tarkoituksena on vastata raskauden, synnytyksen ja lapsivuodeajan hoidollisiin ja tuen tarpeisiin. Tavoitteena on turvata raskauden normaali eteneminen, koko perheen hyvinvointi, terveen lapsen syntymä sekä vanhemmuuden vahvistuminen. Äitiysneuvolan asiakkaiksi tullaan, kun raskaus on kestänyt 8-12 viikkoa. Asiakkuus loppuu, kun synnyttäneelle äidille tehdään jälkitarkastus noin kuusi viikkoa synnytyksen jälkeen. (Lindholm 2007a, 33.)

Lastenneuvolan tavoitteena on lapsen fyysisen, psyykkisen sekä sosiaalisen terveyden edistäminen. Tarkoituksena on myös perheiden hyvinvoinnin tukeminen ja parantaminen, varsinkin erityistukea tarvitsevilla perheillä. Lastenneuvolatoiminnan ensisijainen päämäärä on lapsen etu. Sen saavuttaminen edellyttää varhaista puuttumista tekijöihin, jotka uhkaavat lapsen hyvinvointia. Lapsen etua edistävät myös perhekeskeisen työotteen kehittäminen ja vanhemmuuden tukeminen. Kun lapsi on kuusiviikkoinen, hän vanhempineen siirtyy äitiysneuvolasta lastenneuvolan asiakkaaksi. (Lindholm 2007b, 113.)

3.3 Äitiys- ja lastenneuvolapalvelut Joensuussa

Joensuun kaupungin neuvolapalvelut ovat kokonaisuus, johon sisältyy terveydenhoitajan vastaanotolla käyntien lisäksi neuvolalääkärin vastaanottoja, terveydenhoitajan kotikäynti, raskausajan ultraäänitutkimuksia, perhevalmennustilaisuuksia sekä puhelinneuvontaa. Palvelut ovat maksuttomia ja terveydenhoitajat käyttävät laaja-alaista osaamistaan asiakkaiden palvelemiseen. Asiakkaiden kokonaisvaltaisen hoidon turvaamiseksi neuvolatyöntekijät tekevät tarvittaessa moniammatillista yhteistyötä muun

muassa erityistyöntekijöiden, päivähoidon, sosiaalityöntekijöiden sekä Pohjois-Karjalan keskussairaalan eri yksiköiden kanssa. (Joensuun kaupunki 2011a.)

Äitiysneuvolatoiminnan tavoitteena on raskaana olevan äidin sekä syntyvän lapsen mahdollisimman hyvä terveystilanne. Toiminnan tarkoituksena on tukea koko perhettä uudessa elämäntilanteessa. Ensimmäinen neuvolakäynti on yleensä raskausviikolla 8-10. Isät toivotetaan tervetulleiksi neuvolakäynneille. Äitiysneuvolan asiakkuus alkaa ensikäynnistä ja loppuu synnytyksen jälkeiseen jälkitarkastukseen. Tämän jälkeen perhe siirtyy lastenneuvolan asiakkaaksi. (Joensuun kaupunki 2011b.)

Lastenneuvolapalvelut on tarkoitettu alle kouluikäisille lapsille ja heidän perheilleen. Toiminta perustuu yksilöllisyyteen, perhekeskeisyyteen ja luottamuksellisuuteen. Lastenneuvolassa seurataan lapsen kasvua ja kehitystä määräraikaistarkastuksin. Neuvolassa huolehditaan myös yleisen rokotusohjelman mukaisten rokotusten toteutumisesta. Vanhempia tuetaan parisuhteen hoitamisessa sekä heitä autetaan löytämään omat voimavaransa ja vahvuutensa lapsen hoidossa ja kasvatuksessa. Tarpeen mukaan mietitään yhdessä perheen kanssa heille voimaa antavia ja heidän jaksamistaan tukevia asioita. Tarvittaessa perheitä ohjataan lisäpalveluiden piiriin. (Joensuun kaupunki 2011c.)

3.4 Isät äitiys- ja lastenneuvolapalveluiden asiakkaina

Isien mukaan ottaminen lapsen odotukseen ja kasvatukseen on osa nykyaikaista neuvolatyötä (Paavilainen 2007, 365). Sosiaali- ja terveysministeriön tekemän selvityksen mukaan isien tukeminen neuvolassa on kehittynyt myönteiseen suuntaan viimeisen viiden vuoden aikana. Isien tukemiseen on kiinnitetty lisääntyvää huomiota. Isien käynnit äitiys- ja lastenneuvoloissa ovat lisääntyneet, ja tämä näyttäisi osoittavan miesten kasvanutta sitoutuneisuutta vanhemmuuteen ja omaan lapseen. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 47.)

Useat tutkimukset kuitenkin osoittavat, että isät jäävät ulkopuolisiksi neuvoloissa. Naiskeskeisessä neuvolapalvelutyössä isien kohtaaminen voidaan kokea vaikeaksi. Isät kuitenkin odottavat, että heidät kohdataan lapsen toisena vanhempana, tasavertaisena äidin kanssa. Isät tarvitsevat huomiota, itseluottamuksen vahvistamista sekä vahvistusta isyyden kehittymiseen. (Paavilainen 2007, 365.) Mesiäislehto-Soukka (2005, 124) toteaa isien haluavan enemmän ohjausta raskaudenajasta, vauvan konkreettisesta hoidosta sekä rintaruokinnasta.

Kaila-Behmin (1997, 125) tutkimuksen mukaan isien yksilölliset tarpeet jäivät melko vähälle huomiolle neuvolatyössä. Isät kuvasivat kokeneensa sivullisuuden tunteita, vaikka olivatkin melko tyytyväisiä neuvolapalveluihin. Myös Mesiäislehto-Soukan (2005, 124) ja Säisän (1996, 90) mukaan isät kokivat perheen kohtaamisen ja hoidon äitisuuntautuneeksi sekä isät ohittavaksi. Hyssälä (1992, 55) puolestaan kertoo, että neuvolan tarjoamat palvelut olivat jääneet monille isille vieraiksi. Palvelujen tarjonta ja isien tarpeet kohtasivat heikosti. Neuvolakäynneillä isät kokivat saaneensa tukea isyyteen kasvussaan harvoin. Koettiin, että miehen arki on neuvolalle vierasta.

3.5 Terveystenhoitaja isän tukijana

Kuronen (1994, 52–53) ja Kastu (2002, 36) kuvaavat tutkimuksissaan, että terveydenhoitajien mukaan miehet ovat neuvolassa toisaalta toivottuja asiakkaita, mutta kuitenkin äitiin nähden toissijaisia. Isät nähtiin eräänlaisina sivustaseuraajina tai viestinviejinä äideille. Suhde miesasiakkaaseen koettiin ongelmallisemmaksi kuin suhde äitiin. Naisasiakkaan kanssa suhde oli avoin ja tuttavallinen, miehen kohdalla se oli enemmänkin hiljaista läsnäoloa ja kiinnostuneisuutta. Isät haluttiin kuitenkin ottaa huomioon kysymällä isältä kuulumisia, antamalla aikaa sekä kannustamalla osallistumaan neuvolakäynneille. Isät huomioitiin myös neuvola-aikojen varaamisessa.

Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksessä (2008, 4) todetaan, että isien mukaan saaminen neuvolaan edellyttää neuvoloilta uudenlaisia työtapoja, henkilökunnan kouluttamista sekä neuvolaympäristöä ja -kulttuuria miesten

malliin. Monet miehet, erityisesti esikoisten isät, tarvitsevat lisärohkaisua ja neuvolaan tulon kynnyksen madaltamista, esimerkiksi erillisen kutsun tai muun yhteydenoton avulla.

Kaila-Behm (1997, 97–118) ja Kastu (2002, 62–64) kuvaavat, että terveydenhoitajilla on hyvät mahdollisuudet tukea isiä isyyteen kasvussa ja vanhemmuudessa. Tuen muotoja ovat isien konkreettinen kutsuminen neuvolaan, tiedonanto ja lisätiedonhaun ohjaus, vertaistuesta tiedottaminen, keskustelu ja kuuntelu, rohkaisu ja kannustus sekä aktiivinen palautteen anto onnistumisista. Keskeistä on isän yksilöllisten tarpeiden huomiointi. Tällöin isä ei tunne itseään ulkopuoliseksi. Miehillä tulee antaa mahdollisuus tunteidensa ja mielialojensa ilmaisuun, ja heitä kannustetaan osallistumaan puolison odotusajan hoitoprosessiin. Keskustelut ajankohtaisista asioista tukevat miesten valmistautumista isyyteen, ja miesten rohkaiseminen osallistumiseen auttaa heitä kehittymään isänä. Tärkeää on antaa miehille mahdollisuus kasvaa isäksi toteuttamalla sitä isänä olemisen tapaa, mikä on heille itselleen luontevinta.

4 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS JA TUTKIMUSTEHTÄVÄT

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli selvittää, millaisia kokemuksia ja tunteita alle 1½-vuotiaiden esikoislasten isillä on isyydestä ja näin tuottaa kuvailevaa tietoa isyydestä. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää isien neuvolakokemuksia sekä kehitysehdotuksia neuvolapalveluihin. Tiedon avulla neuvolatyötä voidaan kehittää paremmin isien tarpeisiin vastaavaksi ja isyyttä tukevaksi. Tietoa voidaan käyttää hoitotyön kehittämiseen ja tätä kautta lisätä isien ja perheiden hyvinvointia yhteiskunnassamme.

Tutkimustehtävät:

1. Millaisia kokemuksia ja tunteita isillä on isyydestä?
2. Millaisia kokemuksia isillä on äitiys- ja lastenneuvolan palveluista?
3. Millaisia kehitysehdotuksia isillä on äitiys- ja lastenneuvolapalveluihin?

5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

5.1 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyömme oli kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Tällaisessa tutkimuksessa korostuvat ihmisten kokemusten, tulkintojen, käsitysten tai motivaatioiden tutkiminen sekä ihmisten näkemysten kuvaus. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 61). Laadullisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen, ja siinä pyritään tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 157).

Laadullisen tutkimuksen yksi keskeinen merkitys on sen mahdollisuus lisätä ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä. Monia hoitotyön ilmiöitä ei pystytä pelkästään määrällisesti mittaamaan tai tutkimaan havainnoimalla, vaan ilmiön ymmärtämiseksi tarvitaan usein myös ihmisten omia kuvauksia. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 57.) Valitsimme kvalitatiivisen tutkimustavan, koska opinnäytetyössämme halusimme selvittää, millaisia kokemuksia ja tunteita isillä on isyydestä esikoislapsen syntymän jälkeen. Kartoitimme myös, millaisia kokemuksia ja kehittämis ehdotuksia isillä on isyyden tukemisesta äitiys- ja lastenneuvolassa. Tarkoituksenamme oli saada kuvailevaa tietoa isyydestä.

5.2 Tiedonantajat

Kvalitatiivisen tutkimuksen aineistot ovat yleensä otokseltaan pienempiä kuin kvantitatiivisen tutkimuksen. Niissä painopiste useimmiten keskittyy määrän sijasta aineiston laatuun. Aineiston kokoon vaikuttaa myös tutkittavan ilmiön aihe. Kun tutkimuksen aihe on selkeä ja osallistujien on helppoa antaa aiheesta tietoa, tarvitaan vähemmän osallistujia. Laadukasta aineistoa saadaan yleensä osallistujilta, jotka tietävät tutkimuksesta ja tutkittavasta aiheesta. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 84–85.)

Opinnäytetyömme tiedonantajat olivat alle 1½-vuotiaiden esikoislapsen isejä. Tiedonantajiksi valitsimme ensimmäistä kertaa isäksi tulleet miehet, sillä isäksi

tulemisen kokemus on ainutkertainen. Tämän jälkeen mies on aina isä. Rajasimme esikoislapsen iäksi alle 1½-vuotiaan, koska tällöin isyyden herättämät tunteet ja kokemukset ovat vielä läheisesti muistissa. Kyseiseen ikään mennessä neuvolakäyntejä on myös useasti, ja isät ovat paremmin tavoitettavissa. Tiedonantajien ikä, ammatti tai siviilisääty ei vaikuttanut valintaan.

Toimeksiantajanamme toimi Joensuun kaupungin sosiaali- ja terveystoimi. Toimeksiantosopimuksen (liite 1) kirjoitimme huhtikuussa 2011. Tutkimusluvan (liite 2) saimme Joensuun kaupungin sosiaali- ja terveystoimelta kesäkuussa 2011. Aineisto kerättiin toimeksiantajamme kautta Joensuun kaupungin lastenneuvoloista. Tiedonantajia oli kahdeksan. He valikoituivat edellä mainittujen kriteereiden ja oman suostumuksensa perusteella.

5.3 Aineiston keruu

Opinnäytetyömme aineisto kerättiin kyselylomakkeella (liite 3). Kun selvitetään, mitä ihmiset ajattelevat, tuntevat, kokevat tai uskovat, voidaan menetelminä käyttää haastatteluja, kyselylomakkeita tai asenneskaaloja (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 185). Valitsimme aineistonkeruumenetelmäksi kyselylomakkeen, koska tarkoituksenamme oli tällä tavoin saada isiltä todellista ja aitoa tietoa.

Kyselylomake koostui yhdeksästä avoimesta kysymyksestä. Avoimet kysymykset laadittiin tutkimustehtävien pohjalta. Avoimet kysymykset antavat vastaajalle mahdollisuuden ilmaista itseään omin sanoin sekä ne osoittavat, mikä on tärkeää ja keskeistä vastaajan ajattelussa. Lisäksi avoimilla kysymyksillä voidaan osoittaa vastaajien asiaan liittyvien tunteiden voimakkuus. (Hirsjärvi ym. 2009, 201.)

Kyselylomakkeen laadinnassa tulee käyttää apuna esitutkimusta eli esitestausta. Tällöin kysymysten muotoilua voidaan korjata varsinaista tutkimusta varten. Kyselylomakkeen esitestaus on välttämätöntä. (Hirsjärvi ym. 2009, 199.) Hyviä testaaajia ovat tutkimuksen kohderyhmään kuuluvat. Tällöin

saadaan mahdollisimman todenmukainen käsitys lomakkeen toimivuudesta. Kohderyhmään kuuluvilta saadaan tietoa siitä, onko kysymykset ja ohjeet ymmärretty oikein sekä onko lomakkeessa turhia kysymyksiä ja onko jotain olennaista jäänyt kysymättä. Testaajia ei tarvitse olla paljon, muutamakin testaaja riittää. Tällöin saadaan mahdolliset ongelmat lomakkeessa korjattua ennen varsinaista tiedonkeruuta. (Vehkalahti 2008, 48.)

Kyselylomakkeen esitestausta yritettiin tehdä lastenneuvolan kautta huhtikuun 2011 aikana. Toimitimme lastenneuvolaan terveydenhoitajan vastaanotolle yhden kyselylomakkeen annettavaksi kohderyhmään sopivalle isälle. Kyselylomake oli jaettu, mutta se ei palautunut opinnäytetyöntekijöille. Kyselylomake esitestattiin omien kontaktiemme kautta löydettyllä yhdellä isällä kesällä 2011. Koska kyseinen vastaaja oli tuttu, hänen vastaustaan ei otettu mukaan opinnäytetyömme aineistoon. Esitestauksen perusteella totesimme kyselylomakkeen olevan toimiva, ja sitä ei muutettu.

Opinnäytetyömme aineisto kerättiin Joensuun kaupungin lastenneuvoloiden kautta. Joensuun kaupungin alueella on 14 lastenneuvolan toimipistettä, joissa on yhteensä 16 terveydenhoitajan vastaanottoa. Opinnäytetyöhömmme osallistuvien neuvoloiden valinta tehtiin yhdessä toimeksiantajan sekä työelämän edustajan kanssa. Vaikka aineiston hankkiminen tapahtui lastenneuvoloiden kautta, työssämme käsiteltiin äitiys- ja lastenneuvolaa kokonaisuutena.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineistot ovat yleensä otokseltaan pienempiä kuin kvantitatiivisessa tutkimuksessa (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 83). Jaettavien kyselylomakkeiden määrää pohdimme tarkasti. Mietimme, millainen otos olisi sopiva opinnäytetyöllemme. Päätimme käyttää aineistonkeruussa 32:ta kyselylomaketta. Näin jokaiselle terveydenhoitajanvastaanotolle (16) toimitettiin jaettavaksi kaksi kyselylomaketta. Otsokokomme suunniteltiin tavoiteltua suuremmaksi mahdollisen kadon vuoksi.

Kyselylomakkeet ja saatekirjeet isille (liite 4) palautuskuorineen jaettiin neuvoloihin 24.8.2011. Ennen tätä olimme puhelimitse yhteydessä lastenneuvoloiden terveydenhoitajiin ja sovimme kyselylomakkeiden viemisestä. Neljään lastenneuvolan toimipisteeseen kyselylomakkeet toimitettiin postitse niiden kaukaisen sijainnin vuoksi. Jakamisen yhteydessä terveydenhoitajille annettiin saatekirje (liite 5) ja suullisesti tarkempia ohjeita aineistonkeruun toteuttamisesta.

Aineiston keruu toteutettiin 29.8.–30.9.2011. Tällöin aineistonkeruuaikaa oli noin viisi viikkoa. Terveydenhoitajat jakoivat kyselylomakkeen, saatekirjeen sekä postimerkillä varustetun palautuskuoren neuvolakäynnin yhteydessä tiedonantajien kuvaukseen sopivalle sekä osallistumaan haluavalle isälle. Saatekirjeessä kerrottiin opinnäytetyön aihe ja tarkoitus sekä motivoitiin isiä osallistumaan. Lisäksi saatekirjeessä painotettiin anonymiteetin säilymistä sekä vapaaehtoisuutta.

Marraskuun aikana suoritettiin yksi uusintakysely, koska ensimmäisellä kerralla vastauksia saatiin neljä. Aineisto olisi tällöin jäänyt liian pieneksi opinnäytetyöhömme. Uusintakysely toteutettiin kolmen eri lastenneuvolan toimipisteen kautta ja kyselylomakkeita saatekirjeineen toimitettiin jaettavaksi yhteensä 15. Uusintakyselyt vietiin neuvoloihin 31.10.2011 ja vastausaikaa annettiin kaksi viikkoa. Vastauksia saatiin neljä lisää.

5.4 Aineiston käsittely ja analysointi

Sisällönanalyysi on kvalitatiivisen aineiston perusanalyysimenetelmä. Sisällönanalyysin tavoitteena on ilmiön laaja, mutta tiivis esittäminen. Sisällönanalyysi voi olla joko aineistolähtöistä eli induktiivista tai teorialähtöistä eli deduktiivista. Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä kategoriat johdetaan aineistosta tutkimustehtävien ohjaamana. Tutkimusaineistosta pyritään luomaan teoreettinen kokonaisuus siten, etteivät aikaisemmat havainnot, tiedot tai teoriat ohjaa analyysia. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 133–135). Käytimme opinnäytetyömme analyysimenetelmänä aineistolähtöistä sisällönanalyysia.

Analyysiyksikön määrittäminen ennen analyysin aloittamista on tärkeää. Analyysiyksikkö voi olla yksittäinen sana, lause, lauseen osa tai ajatuskokonaisuus. Analyysiyksikön määrittämistä ohjaavat aineiston laatu sekä tutkimustehtävät. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 110.) Tässä opinnäytetyössä analyysiyksikköinä on käytetty tutkimustehtävien mukaisia lauseita.

Induktiivinen sisällönanalyysi voidaan karkeasti jakaa kolmeen vaiheeseen. Ensimmäinen vaihe on aineiston redusointi eli pelkistäminen. Toinen vaihe on klusterointi eli ryhmittely ja viimeinen abstrahointi eli teoreettisten käsitteiden luominen. Induktiivisessa sisällönanalyysissä yhdistellään käsitteitä ja siten saadaan vastaus tutkimustehtäviin. Analyysin kaikissa vaiheissa tutkija pyrkii ymmärtämään tutkittavia heidän omasta näkökulmastaan. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 110–115.)

Aineiston pelkistämisessä analysoitava informaatio pelkistetään siten, että aineistosta karsitaan kaikki tutkimukselle epäolennainen pois. Aineiston pelkistämistä ohjaavat tutkimustehtävät. Pelkistäminen voidaan tehdä siten, että aukikirjoitetusta aineistosta etsitään tutkimustehtävien avulla niitä kuvaavia ilmaisuja. Aineiston ryhmittelyssä aineistosta pelkistetyt alkuperäisilmaisut käydään läpi tarkasti ja samaa asiaa tarkoittavat käsitteet yhdistetään alaluokiksi. Luokat nimetään sisältöä kuvaavilla käsitteillä. Abstrahoinnissa erotetaan tutkimukselle olennainen tieto ja valikoidun tiedon perusteella muodostetaan teoreettisia käsitteitä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 109–111.)

Aloitimme aineistonanalyysin tutustumalla aineistoon lukemalla sen läpi useaan kertaan. Tämän jälkeen aukikirjoitimme vastaukset tietokoneelle. Tämä helpotti aineiston hallintaa sekä kokonais kuvan hahmottamista. Seuraavaksi määritimme tutkimustehtävien ja aineistosta saadun kokonais kuvan mukaiset analyysiyksiköt.

Aineistoon tutustumisen ja analyysiyksiköiden määrittämisen jälkeen aloitimme aineiston pelkistämisen. Muodostimme aineistosta pelkistettyjä ilmauksia, jotka luokittelimme tutkimustehtävien mukaisesti. Yhdistävien tekijöiden avulla

muodostimme pelkistetyistä ilmaisuista alakategorioita. Alakategorioista muodostimme edelleen yläkategorioita. Yläkategoriat muodostuivat aineiston yhdistävien tekijöiden mukaan. Yläkategoriat jaoin vielä tutkimustehtävien perusteella pääkategorioiksi. Esimerkkejä analyysinkulusta löytyy liitteestä 6.

6 OPINNÄYTETYÖN TULOKSET

6.1 Tieto isäksi tulemisesta herättää erilaisia tunteita

Ensimmäiseksi pääkategoriaksi tutkimustehtävien mukaan muodostui isäksi tulemisen tiedon herättämät erilaiset tunteet. Pääkategoria jakautui kahteen yläkategoriaan: **herättää positiivisia tunteita** sekä **herättää huolta ja epävarmuuden tunteita**. Yläkategoriat muodostuivat 12 alakategoriasta.

Tulosten mukaan tieto isäksi tulemisesta herätti miehissä erilaisia tunteita. Tunteet vaihtelivat **positiivisista**, onnen ja ilon tunteista **huolen ja epävarmuuden tunteisiin**. Isät kuvasivat tunteneensa positiivisia tunteita kuullessaan tulevansa isäksi. Miehet kokivat onnellisuuden, ylpeyden sekä ilon ja innostuneisuuden tunteita. Lapsen tuloa alettiin odottaa ja ajateltiin, että elämäntilanne on sopiva ensimmäisen lapsen saamiseen.

”Hienoltahan se tuntui. Ei pelottanutkaan yhtään eli sairaan siistiltä.”

”Olin onnellinen kuultuani asiasta. Lisäksi tunsin ylpeyttä.”

”Olin ylpeä itsestäni ja äidistä. Olin myös sanoinkuvaamattoman onnellinen.”

Tieto isäksi tulemisesta herätti miehissä positiivisten tunteiden lisäksi myös huolen ja epävarmuuden tunteita. Tiedonantajat kuvasivat tunteneensa pelkoa, epävarmuutta ja hermostuneisuutta. Myös hämmentyneisyyttä ja yllättyneisyyttä koettiin. Lisäksi mietittiin tulevaa perhettä ja sen vaatimuksia itseä kohtaan.

”Aluksi olin hieman hämilläni ja hermostunut.”

”Tuntui jännittävältä, pelottavalta ja epävarmalta.”

”Ei ollut uskoa todeksi. Tuntui yhtä aikaa yllättyneeltä ja onnelliselta.”

6.2 Isyys koetaan positiiviseksi ja elämää muuttavaksi asiaksi

Toiseksi pääkategoriaksi tutkimustehtävien mukaan muodostui isyyden kokeminen positiiviseksi ja elämää muuttavaksi asiaksi. Pääkategoria jakautui kolmeen yläkategoriaan: **isyys on luonnollista, isyys on merkittävä asia elämässä** sekä **isyys kasvattaa ja muuttaa elämää**. Yläkategoriat muodostuivat 7 alakategoriasta.

Isien vastauksista kävi ilmi, että isyys koettiin positiiviseksi, **elämää muuttavaksi** asiaksi. Isyys koettiin **merkittäväksi ja luonnolliseksi** asiaksi miehen elämässä. Isänä oleminen koettiin palkitsevana ja antoisana. Lapsen kasvun ja kehityksen seuranta koettiin kiehtovaksi ja palkitsevaksi. Isyyden kuvattiin olevan myös helppoa ja luontevaa.

”Isyys on maailman paras asia mitä minulle on tapahtunut.”

”Jokainen päivä on hienoa elää, kun näkee lapsen kehittyvän ja oppivan uutta.”

Isyys koettiin myös itseä **kasvattavaksi** asiaksi. Tiedonantajat kertoivat isyyden olevan myönteisten puolien lisäksi myös haasteellista ja vaativaa. Lapsen saannin kuvattiin lisänneen vastuuta, mutta se koettiin toisaalta hyväksi asiaksi.

”Haastavaksi ja jokapäiväiseksi.”

”En osannut valmistautua kaikkeen ennen lapsen syntymää, mutta olen pikku hiljaa oppinut kuinka paljon minulta vaaditaan.”

6.3 Isänä oleminen herättää erilaisia tunteita

”Isänä oleminen herättää erilaisia tunteita” muodostui tutkimustehtävien mukaan kolmanneksi pääkategoriaksi. Pääkategoria jakautui neljään yläkategoriaan: **myönteisiä tunteita, kielteisiä tunteita, huolenpito ja vastuuntunto** sekä **tunnetilojen vaihtelu**. Yläkategoriat muodostuivat viidestä alakategoriasta.

Tulosten mukaan isyys herätti miehissä erilaisia tunteita. Isät kokivat sekä **myönteisiä tunteita** että **kielteisiä tunteita**. **Tunnetilojen vaihtelu** oli myös yleistä. Isien vastauksissa nousivat vahvasti esille myös **vastuuntunto**, **huolenpito** ja halu suojella lasta. Miehet tunsivat itsensä tarpeelliseksi ja tärkeäksi isyyden myötä.

Isät kokivat myönteisiä tunteita, joita olivat ilo ja onni, rakkaus ja onnellisuus sekä ylpeys omasta isyydestä ja lapsesta. Vastuuntunnon ja suojelunhalun omaa lasta ja perhettä kohtaan koettiin lisääntyneen. Myös varovaisuuden omassa toiminnassa koettiin lisääntyneen.

”Iloisia tunteita, vastuunkantoa ja sitä että haluaa suojella omaa lasta.”

”Rakkauden ja onnellisuuden tunteen.”

Tiedonantajat toivat esille myös kielteisten tunteiden esiintymisen. Näitä tunteita olivat muun muassa suuttumus, ärtyisyys sekä jännitys. Isät tunsivat myös ahdistusta, pelkoa, riittämättömyyttä sekä uupumusta. Ristiriitaiset tunteet liittyivät vastauksissa esiintulleeseen tunnetilojen vaihteluun, eli tunteet vaihtelivat myönteisistä ristiriitaisiin ja päinvastoin.

”Mutta huomaa kyllä välillä käyvänsä tunteet läpi laidasta laitaan, on suuttumusta, ihmettelyä, ärtyisyyttä, ylpeyttä ja onnea.”

”Kaikenlaisesta pelosta, jännityksestä, riittämättömyydestä ja uupumuksesta ylpeyteen iloon, onnellisuuteen ja luottavaisuuteen...”

6.4 Isyys tuo muutoksia jokapäiväiseen elämään

Neljänneksi pääkategoriaksi tutkimustehtävien mukaan muodostui isyyden tuomat muutokset jokapäiväiseen elämään. Pääkategoria jakautui neljään yläkategoriaan: **muutokset työssä**, **muutokset harrastuksissa**, **muutokset ihmissuhteissa** ja **muutokset ajankäytössä**. Yläkategoriat muodostuivat 10 alakategoriasta.

Tulosten mukaan isyys vaikuttaa jokapäiväiseen elämään ja muuttaa arkea. Isät toivat esille **muutoksia työssä sekä harrastuksissa**. Työllä koettiin olevan uudenlainen merkitys, mutta itse työssäkäynti oli pysynyt ennallaan. Isät kertoivat omien harrastusten vähentyneen lapsen saamisen jälkeen. Lisäksi isät olivat saaneet uusia harrastuksia yhdessä lapsen kanssa.

”Työssäkäynnillä on nyt uusi merkitys.”

Isät kertoivat **ihmissuhteiden ja ajankäyttönsä muuttuneen**. Tiedonantajat toivat esille, että kavereita tapaa lapsen saamisen jälkeen hieman vähemmän kuin ennen. Lisäksi vastauksista ilmeni, että isät olivat solmineet uusia ihmissuhteita lapsen saamisen myötä. Kodin ja perheen tärkeys oli lisääntynyt, isien päivärytmi oli säännöllistynyt ja ajankäyttö muuttunut lapsen saamisen jälkeen.

”Kotia on kiva mennä perheen luo.”

”Päivärytmi on muuttunut säännöllisemmäksi.”

”Ajankäyttöä on joutunut miettimään.”

6.5 Isyyttä vahvistavat ja heikentävät tekijät

Viidenneksi pääkategoriaksi tutkimustehtävien mukaan muodostui isyyteen vahvistavasti ja heikentävästi vaikuttavat tekijät, joka jakautui kahteen yläkategoriaan: **isyyttä vahvistavat tekijät** ja **isyyttä heikentävät tekijät**. Yläkategoriat muodostuivat 10 alakategoriasta.

Tulosten mukaan tärkeimmäksi **isyyttä vahvistavaksi tekijäksi** isät kokivat puolisolta, perheeltä ja läheisiltä saamansa tuen. Toinen isyyteen vahvistavasti vaikuttava tekijä oli isyyden eri tukimuodot. Vastauksissa korostettiin isyysvapaan tärkeyttä. Lisäksi saatavilla oleva materiaali kuten kirjallisuus, internet ja lehdet koettiin isyyttä tukeviksi. Muita esille tulleita vahvistavia tekijöitä olivat terveydenhuollon palvelut, elämäkokemus, oma kasvatus, oman isän esimerkki ja ajanvietto lapsen kanssa.

”Puoliso on tukenut eniten.”

”Omat perheet ovat kannustaneet olemaan osallistuva isä.”

”Isyyysloma ja isäkuukausi ovat tukeneet isyyttäni.”

Isyyttä heikentäviä tekijöitä koettiin olevan vähän. Vastauksissa esille tulleita **isyyttä heikentäviä tekijöitä** olivat vuorotyö, oma kasvatus ja vähäiset esimerkit sekä taloudellinen tilanne.

”Vuorotyö heikentänyt.”

”Hieman rahahuolet ovat välillä ahdistaneet.”

6.6 Isien kokemukset ja saatu tuki äitiys- ja lastenneuvolasta

Tutkimustehtävien mukaan kuudenneksi pääkategoriaksi muodostui isien kokemukset äitiys- ja lastenneuvolapalveluista. Pääkategoria jakautui kuuteen yläkategoriaan: **myönteisiä kokemuksia, asiakaslähtöisyys, ammattitaitoisuus ja palvelun laatu, työntekijöiden vaihtuvuus, huomiointi, tiedonanto ja isyyteen tukeminen sekä vertaistuki.** Yläkategoriat muodostuivat 14 alakategoriasta.

Tulosten mukaan isien kokemukset äitiys- ja lastenneuvolapalveluista olivat **myönteisiä**. Neuvolapalvelut koettiin pääasiassa toimiviksi ja hyviksi. Isät kuvasivat, että palvelu oli **asiakaslähtöistä** ja **ammattitaitoista**. **Palvelun laatu** oli hyvää, ja isät **huomioitiin** neuvolakäynneillä. Isät kertoivat työntekijöiden olleen ammattitaitoisia ja osaavia.

”Osaavia ammattilaisia.”

”Henkilökunta on ollut ystävällistä, asiantuntevaa ja ymmärtäväistä.”

”Palvelu on ollut hyvää ja asiallista.”

Vastauksista ilmeni, että isät oli kokonaisuudessaan otettu hyvin huomioon neuvolakäynneillä. Isät kuvasivat myös, että heitä huomioitiin riittävästi, päähuomion ollessa kuitenkin äidissä sekä lapsessa. He olivat tähän

tyytyväisiä. Lisäksi oltiin tyytyväisiä siihen, että isien toiveet otettiin huomioon neuvolakäyntien suunnittelussa.

Isien vastauksissa heille tärkeiksi asioiksi nousivat neuvolassa tapahtuva **isyyteen tukeminen** sekä **tiedonanto**. Tulosten mukaan isät olivat saaneet neuvolasta hyvin neuvoja, ohjausta ja tukea. Erilaisia tuen muotoja olivat kuulumisten kysely, kuuntelu, kannustus, myötäeläminen ja ohjaus.

”Neuvolassa on myös tuettu aina kun on ollut pelkoja tai muita vaikeuksia.”

”Neuvolassa on kannustettu osallistuvaan isyyteen.”

”Myötäelämistä, kokemuksia ja ohjeita. Neuvolassa on osattu rauhoittaa tarvittaessa.”

Tulosten mukaan isät olivat saaneet vastaukset esittämiinsä kysymyksiin, ja asioista oli kerrottu selkeästi. Neuvolasta oli saatu myös tietynlaista **vertaistukea**, kun neuvolakäynneillä huomattiin muidenkin miesten olevan samassa tilanteessa. Negatiivisena kokemuksena tuotiin esille **työntekijöiden vaihtuvuus**, jonka kuvattiin häiritsevän hiukan.

”Kaikki kysymykset ja huolet on otettu huomioon.”

”Asiat on kerrottu selkeästi molemmille.”

6.7 Kehitysehdotuksia äitiys- ja lastenneuvolapalveluille

Tutkimustehtävien mukaan seitsemänneksi pääkategoriaksi muodostui isien kehitysehdotukset äitiys- ja lastenneuvolapalveluille. Pääkategoria jakautui kahteen yläkategoriaan, jotka olivat **kehitettävää neuvolatyöhön** ja **ei kehitettävää neuvolatyöhön**. Yläkategoriat muodostuivat neljästä alakategoriasta.

Tulosten mukaan neuvolapalveluiden koettiin olevan nykyisellään hyvät ja toimivat. Suurimmalla osalla tiedonantajista **ei ollut kehitysehdotuksia** tai toiveita neuvolapalveluille. Esille tuotiin vain muutamia **kehitysehdotuksia**. Tietoa vauvan hoidosta olisi haluttu lisää. Lisäksi haluttiin enemmän

konkreettista harjoittelua esimerkiksi vauvan eri kantoasentojen kohdalla. Toivottiin lisää puhelinaikoja ja resursseja sekä enemmän tietoa äidin herkkyydestä synnytyksen jälkeen. Lisäksi tuotiin esille, että isiä tulisi kannustaa osallistumaan neuvolakäynneille, sekä kohtelun tulisi olla tasavertaista.

”Mielestäni ovat kohdallaan, en osaa toivoa parempaa.”

”Mielestäni neuvolapalvelut toimivat hyvin.”

”...vauvan hoidosta voisi enemmän kertoa ja ihan konkreettisesti harjoitella.”

”Isät ehdottomasti mukaan neuvolakäynneille. Tasavertainen kohtelu.”

”Mielestäni soitto-aikoja tulisi olla lisää. Resursseja lisää.”

7 POHDINTA

7.1 Opinnäytetyön tulosten tarkastelua

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli kuvata alle 1½-vuotiaiden esikoislasten isien kokemuksia ja tunteita isyydestä. Lisäksi tarkoituksena oli selvittää isien kokemuksia äitiys- ja lastenneuvolan palveluista sekä isien kehitysehdotuksia neuvolapalveluihin. Opinnäytetyöhömmme osallistuneiden isien kokemukset ja tunteet isyydestä olivat samansuuntaisia kuin aikaisemmin tehdyissä tutkimuksissa. Isien kokemukset äitiys- ja lastenneuvolan palveluista olivat poikkeavia aikaisempiin tutkimuksiin verrattuna. Isät kokivat olevansa pääasiassa tyytyväisiä neuvolapalveluihin, ja kehitysehdotuksia tuli vain muutamia.

Tieto isäksi tulemisesta herätti tiedonantajissa erilaisia tunteita. Tunteet vaihtelivat positiivisista tunteista huolen ja epävarmuuden tunteisiin. Isät kuvasivat kokeneensa positiivisia tunteita, joita olivat onnellisuuden, ylpeyden sekä ilon ja innostuneisuuden tunteet. Myös Mykkänen ja Huttunen (2008) ovat kuvanneet isäksi tulon tunteiden vaihtelevan myönteisistä kielteisiin. Sinkkonen (2003) toteaa valmiuksien tulla isäksi riippuvan useista eri tekijöistä. Tärkein niistä on miehen oma halukkuus tulla isäksi.

Tämän opinnäytetyön tiedonantajat kokivat isyyden elämää muuttavaksi, merkittäväksi ja luonnolliseksi asiaksi. Isänä oleminen koettiin palkitsevana ja antoisana. Isyys nähtiin myös haastavana ja kasvattavana kokemuksena. Myös Mesiäislehto-Soukan (2005) tutkimuksessa isäksi tuleminen koettiin elämän perustaksi ja miehelle luonnolliseksi. Isyys merkitsi miehille henkistä kehittymistä, itsetunnon vahvistumista sekä uutta alkua. Samansuuntaisia tuloksia isyyden kokemuksista ovat saaneet myös Fägerskiöld (2007), Paajanen (2006), Säävälä, Keinänen ja Vainio (2001).

Tulokset osoittivat, että isyys herättää miehissä erilaisia tunteita. Isät kokivat sekä myönteisiä tunteita että kielteisiä tunteita. Tunnetilojen vaihtelu oli myös yleistä. Esille nousivat vahvasti myös vastuuntunto, huolenpito ja suojelunhalu lasta kohtaan. Mykkänen ja Huttunen (2008) sekä Juvakka ja Viljamaa (2002) ovat myös kuvanneet tutkimuksissaan edellä mainittuja isyyden herättämiä tunteita sekä tunnetilojen vaihtelua. Isyys koettiin suurenmoiseksi sekä hyvin erilaisia tunteita herättäväksi tapahtumaksi myös Säisän (1998) ja Kaila-Behmin (1997) tutkimuksissa.

Tiedonantajat kokivat, että isäksi tuleminen on tuonut muutoksia jokapäiväiseen elämään. Isät toivat esille muutoksia työssä, harrastuksissa, ihmissuhteissa sekä ajankäytössä. Kodin ja perheen tärkeys oli lisääntynyt, ja ansiotyöllä koettiin olevan uusi merkitys. Myös Paajanen (2006) on tutkimuksessaan tuonut esille, että isyys muuttaa jokapäiväistä elämää ja lapsen syntymä on vahvistanut parisuhdetta sekä lisännyt työssäkäynnin merkitystä. Premberg, Hellström ja Berg (2007) ovat myös kuvanneet isäksi tulemisen muuttaneen ajankäyttöä ja tärkeysjärjestystä elämässä sekä vähentäneen harrastuksia ja vapaa-aikaa.

Opinnäytetyömme tuloksissa isät toivat esille isyyteen vahvistavasti ja heikentävästi vaikuttavia tekijöitä. Vahvistavia tekijöitä olivat puolisoilta, perheeltä ja läheisiltä saatu tuki. Toinen isyyteen vahvistavasti vaikuttava tekijä oli isyyden eri tukimuodot ja useassa vastauksessa korostettiin isyysvapaan tärkeyttä. Lisäksi saatavilla oleva materiaali, kuten kirjallisuus, internet ja lehdet, koettiin isyyttä tukeviksi. Muita esille tulleita isyyttä vahvistavia tekijöitä olivat

terveydenhuollon palvelut, elämäkokemus, oma kasvatus sekä oman isän esimerkki ja lapsen kanssa kanssakäyminen. Myös Mesiäislehto-Soukka (2005) ja Säisä (1996) tuovat tutkimuksissaan esille parisuhteen, perheen ja kavereiden kokemusten olevan tärkeitä vaikuttajia ja tukijoita isyydessä.

Tuloksissa tuli esille isyyttä heikentäviä tekijöitä vähän. Vastauksissa esille tulleita isyyttä heikentäviä tekijöitä olivat vuorotyö, oma kasvatus ja vähäiset esimerkit sekä taloudellinen tilanne. Myös Mesiäislehto-Soukan (2005) tutkimuksessa isyyteen vaikuttavia tekijöitä olivat oma lapsuudenkoti, ammatti, kasvatukseen liittyvät arvot, miesten isyyden kokemukset sekä muiden lasten kasvatus nykyperheissä.

Opinnäytetyömme tulosten mukaan isien kokemukset äitiys- ja lastenneuvolapalveluista olivat pääasiassa myönteisiä. Neuvolapalvelut koettiin toimiviksi ja hyviksi. Sosiaali- ja terveysministeriön (2008) tekemän selvityksen mukaan isien huomioon ottaminen ja tukeminen neuvolassa olivat kehittyneet myönteiseen suuntaan viimeisen viiden vuoden aikana. Isien tukemiseen on kiinnitetty lisääntyvää huomiota. Myös Kaila-Behmin (1997) tutkimuksessa isät olivat melko tyytyväisiä neuvolapalveluihin kokonaisuutena.

Vastauksista ilmeni tyytyväisyys neuvolapalveluita kohtaan toisin kuin Mesiäislehto-Soukka (2005), Kaila-Behm (1997), Säisä (1996) ja Hyssälä (1992) ovat töissään esittäneet. Isät kokivat, että palvelun laatu oli hyvää, ja isät otettiin huomioon neuvolakäynneillä. Isät kertoivat työntekijöiden olleen ammattitaitoisia ja osaavia. Myös Kastu (2002), Kaila-Behm (1997) ja Kuronen (1994) ovat saaneet samansuuntaisia tuloksia. Heidän mukaansa isät haluttiin neuvolassa ottaa huomioon kysymällä isältä kuulumisia, antamalla aikaa sekä kannustamalla osallistumaan neuvolakäynneille. Isät huomioitiin myös neuvola-aikojen varaamisessa.

Isien vastauksissa tärkeiksi asioiksi nousivat neuvolassa tapahtuva tiedonanto sekä isyyteen tukeminen. Tulosten mukaan isät olivat saaneet neuvolasta hyvin neuvoja, ohjausta ja tukea. Erilaisia tuen muotoja olivat kuulumisten kysely, kuuntelu, kannustus, myötäeläminen ja ohjaus. Isät olivat saaneet vastaukset

esittämiinsä kysymyksiin ja asioista oli kerrottu selkeästi. Myös Kastu (2002), Kaila-Behm (1997) ja Kuronen (1994) kertovat tutkimuksissaan isyyden erilaisia tuen muotoja olevan isien konkreettinen kutsuminen neuvolaan, tiedonanto ja lisätiedonhaun ohjaus, vertaistuesta tiedottaminen, keskustelu ja kuuntelu, rohkaisu ja kannustus sekä aktiivinen palautteen anto onnistumisista.

Tulosten mukaan neuvolapalveluiden koettiin olevan nykyisellään hyvät ja toimivat. Suurimmalla osalla tiedonantajista ei ollut kehitysehdotuksia tai toiveita neuvolapalveluille. Esille tuotiin vain muutamia kehitysehdotuksia. Tietoa vauvan hoidosta olisi haluttu enemmän, ja lisäksi haluttiin enemmän konkreettista harjoittelua esimerkiksi vauvan eri kantoasentojen kohdalla. Myös Mesiäislehto-Soukka (2005) toteaa tutkimuksessaan isien haluavan enemmän ohjausta raskaudenajasta, vauvan konkreettisesta hoidosta sekä rintaruokinnasta.

Lisäksi tuloksissamme tuli esille, että isiä tulisi kannustaa osallistumaan neuvolakäynneille sekä kohtelun tulisi olla tasavertaista. Sosiaali- ja terveysministeriön (2008) selvityksessä nousi myös esille, että monet miehet, erityisesti esikoislasten isät, tarvitsevat lisärohkaisua sekä neuvolaan tulon kynnyksen madaltamista. Myös Kastu (2002) kuvaa työssään, että on tärkeää rohkaista miehiä osallistumaan neuvolakäynneille.

7.2 Johtopäätökset

Vastausten perusteella isyys koetaan positiivisena ja elämää muuttavana asiana. Isät kuvasivat isyyden olevan myönteinen kokemus. Isyys koetaan ajoittain haasteelliseksi ja vaativaksi. Isyyden koetaan myös lisäävän vastuuntuntoa ja olevan luonnollinen osa elämää. Isyys koetaan käännekohdaksi miehen elämässä, ja se tuo mukanaan uudenlaisen elämäntilanteen. Jokainen isä kokee isäksi tulemisen omalla tavallaan.

Isyys ja isänä oleminen herättää miehissä erilaisia tunteita. Onnellisuus, rakkaus ja ylpeys omasta lapsesta ja itsestä ovat tunteita, joita jokainen vastanneista toi esille. Myönteisten tunteiden lisäksi isyys tuo mukanaan myös

kielteisiä tunteita, kuten ärtyisyys ja ahdistus sekä mahdolliset riittämättömyyden sekä uupumuksen tunteet. Myös tunnetilojen vaihtelua myönteisistä tunteista kielteisiin ja päinvastoin voi esiintyä. Isien kuvaamat tunteet ovat yleisiä vanhemmuuteen liittyviä tunteita, ja erityisesti esikoislapsen kohdalla tunteet voivat olla hyvinkin voimakkaita, kun tilanne on uusi.

Perhekeskeisyyttä ja isän osuutta perheessä painotetaan nykypäivänä yhä enemmän, ja samalla myös isään kohdistuvien odotusten ja velvollisuuksien määrä on kasvanut. Tämä voi osaltaan lisätä esimerkiksi riittämättömyyden ja ahdistuksen tunteita isillä. Vastauksien kautta välittyi kuva siitä, että isät osallistuvat aktiivisesti vauvan hoitoon ja perheen arkeen sekä toimivat osaltaan tasavertaisina vanhempina äidin rinnalla. Isäksi tuleminen herätti vahvoja tunteita, ja isät olivat pohtineet omaa isyyttään ja sen tuomia kokemuksia ja tunteita.

Isyys tuo muutoksia jokapäiväiseen elämään ja arkeen. Lapsen saamisella koetaan olevan vaikutuksia työhön, harrastuksiin, vapaa-ajan käyttöön sekä ihmissuhteisiin. Muutosten tapahtuminen koettiin kuitenkin hyväksi asiaksi, ja esimerkiksi harrastusten ja vapaa-ajan vähentyminen hyväksyttiin luonnollisena asiana lapsen saannin myötä. Kodin ja perheen tärkeys korostuu isyyden myötä.

Isyyteen saatava tuki on tärkeää. Kuten tuloksista näkyi, tärkeimmäksi isyyttä vahvistavaksi tekijäksi koetaan puolisolta, perheeltä ja kavereilta saatu tuki. Lisäksi tärkeitä tekijöitä ovat isyyden eri tukimuodot sekä saatavilla oleva kirjallisuus. Isyyttä heikentäviä tekijöitä olivat vuorotyö, oma kasvatusta sekä taloudellinen tilanne. Läheisten ihmisten antama tuki koetaan tärkeäksi isien keskuudessa. Esimerkiksi perheellisten kavereiden kanssa miesten voi olla helpompaa puhua avoimesti ja saada vertaistukea isyyteensä.

Tulosten mukaan isät ovat tyytyväisiä äitiys- ja lastenneuvolapalveluihin, ja ne koetaan myönteisesti. Neuvolapalvelut koetaan nykyisellään hyviksi ja toimiviksi. Tiedonantajien mukaan palvelu vastaa esikoislapsen isien tarpeita hyvin. Palvelu koetaan asiakaslähtöiseksi ja ammattitaitoiseksi. Isät

huomioidaan neuvolakäynneillä hyvin, ja neuvolasta saadaan tukea isyyteen. Tulokset osoittivat, että isyyden tukeminen neuvolassa on tärkeää ja tarpeellista. Isyyttä tuetaan antamalla neuvoja, ohjausta, kyselemällä kuulumisia, kuuntelemalla, kannustamalla ja myötäelämällä. Terveystenhoitajat voivat kysymällä isän toiveita saada selville, millaista tukea ja tietoa juuri tämä isä tarvitsee isyyteensä. Lisäksi terveystenhoitajat voivat omalla toiminnallaan kannustaa isiä osallistumaan neuvolakäynneille ja taata palvelun tasavertaisuus. Neuvolan roolia isän tukijana ei voida liikaa korostaa.

7.3 Opinnäytetyön luotettavuus

Luotettavuus on tutkimuksen kannalta erittäin merkittävä asia. Kaikessa tutkimustoiminnassa pyritään välttämään virheitä, ja siksi yksittäisessä tutkimuksessa tulee arvioida tutkimuksen luotettavuutta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 134.) Laadullisessa tutkimuksessa keskeisiä asioita ovat henkilöiden, paikkojen ja tapahtumien kuvaukset. Tutkimuksen luotettavuutta voidaan kohentaa tarkalla tutkimuksen suunnittelulla ja kuvauksella eri vaiheista. Tarkka kuvaus aineiston hankinnasta ja siihen liittyvistä asioista on tärkeää. (Hirsjärvi ym. 2009, 232.)

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arviointi perustuu tutkimusaineiston keräämiseen, aineiston analysointiin sekä tutkimuksen raportointiin. Tuoreus, uudet näkökulmat sekä selkeä kirjoitustyyli luonnehtivat hyvää laadullista tutkimusta. (Nieminen 1997, 216, 220.) Olemme pyrkineet lisäämään opinnäytetyömme luotettavuutta kuvaamalla ja kertomalla tarkasti raportissamme opinnäytetyömme tarkoituksesta sekä toteutuksesta. Kerroimme myös yksityiskohtaisesti opinnäytetyöprosessimme eri vaiheista.

Aineistonkeruumenetelmäksi valitsimme kyselylomakkeen, koska ajattelimme miesten kertovan kokemuksistaan ja tunteistaan avoimemmin kirjoittamalla kuin esimerkiksi osallistumalla haastatteluun. Kyselylomakkeen ja kysymysten tarkalla suunnittelulla voidaan tehostaa tutkimuksen onnistumista (Hirsjärvi ym. 2009, 198). Opinnäytetyömme aineistonkeruussa käytettävän kyselylomakkeen avoimet kysymykset laadittiin huolellisesti tutkimustehtävien pohjalta ja

kyselylomake esitettiin. Kyselylomakkeen luotettavuus saattoi huonontua, jos vastaajat käsittivät kysymykset toisin kuin olimme ajatelleet. Mielestämme tärkeitä asioita kyselylomakkeen laadinnassa olivat myös lomakkeen selkeys ja ymmärrettävyys sekä kysymysten määrä ja niiden esitysjärjestys. Kysymysten tuli olla täsmällisiä, ja niitä ei saanut olla liikaa. Kyselylomake, joka koostuu avoimista kysymyksistä, suosii kirjallisesti lahjakkaita vastaajia. Tämän takia jotkut isät ovat saattaneet kokea kyselylomakkeeseen vastaamisen hankalaksi. Avoimilla kysymyksillä pyrimme siihen, että isät olisivat kirjoittaneet kokemuksistaan ja tunteistaan mahdollisimman vapaasti ja rikkaasti.

Kyselylomakkeen lähetekirjelmä tulee laatia huolella. Sen tulee sisältää tietoa kyselyn tarkoituksesta, tärkeydestä ja merkityksestä vastaajalle sekä rohkaista vastaamaan. (Hirsjärvi ym. 2009, 204.) Laadimme saatekirjeet huolellisesti, ja ne olivat mielestämme selkeät sekä kattavat. Olisi ollut hyödyllistä korostaa isien saatekirjeessä enemmän isyyden yksilöllisyyttä ja näin rohkaista heitä osallistumaan. Tutkimuksen luotettavuuteen kuuluu myös tutkimustilanteen arviointi (Tuomi & Sarajärvi 2009, 139). Tiedonantajilla oli mahdollisuus vastata kyselyyn terveydenhoitajan vastaanotolla tai haluamassaan paikassa, esimerkiksi kotona. Tämä saattoi vähentää mahdollisia häiriötekijöitä ja näin parantaa opinnäytetyömme luotettavuutta.

Opinnäytetyömme aineisto kerättiin Joensuun alueen lastenneuvoloista. Ensimmäisellä kerralla kyselylomakkeita saatekirjeineen toimitettiin neuvoloihin mahdollinen kato huomioiden yhteensä 32. Vastauksia saimme neljä eli tiedonantajia ei saatu riittävästi ensimmäisellä aineistonkeruulla. Uusintakyselyä varten toimitimme neuvoloihin kyselylomakkeita saatekirjeineen 15. Vastauksia saimme neljä, ja näin lopullinen vastausten määrä oli kahdeksan. Molemmilla kyselykerroilla tiedonantajat palauttivat vastaukset opinnäytetyöntekijöille postitse. Postikyselyn suurimpana ongelmana pidetään katoa (Hirsjärvi ym. 2009, 196). Vaikka ensimmäisellä kerralla jaettavien kyselylomakkeiden määrä oli tarkoituksella tavoiteltua otosta suurempi, vastausten määrä jäi silti pieneksi. Koska emme jakaneet kyselylomakkeita itse, vaan jakajina toimivat terveydenhoitajat, emme voi olla varmoja tiedonantajien tiedon saannista emmekä motivoitumisesta vastaamiseen. Tämän olisimme voineet varmistaa

jakamalla kyselylomakkeet henkilökohtaisesti. Vastausaikaa annettiin ensimmäisellä kerralla viisi viikkoa ja uusintakyselyn aikana kaksi viikkoa. Uusintakyselyn lyhyempi vastausaika on voinut vaikuttaa vastausten laatuun ja määrään.

Laadullisen aineiston analyysi edellyttää tutkijalta kykyä käsitteelliseen ajatteluun ja luovuuteen sekä valmiutta tarkastella asioita useasta eri näkökulmasta. Aineistoa tulkitaan kehittämällä luokituksia. Aineistoa ei pakoteta ennalta määrättyyn kehikkoon, vaan tutkijan tulee löytää luokitus aineistosta. Tulkinnessa on aina mukana tutkijan oma mieli. Luotettavuuden arvioimiseksi tutkijan tulee kirjata ja perustella selkeästi omat luokitteluperusteensa. Näin lukija pystyy arvioimaan luokittelun onnistumista. (Nieminen 1997, 219.) Tässä opinnäytetyössä suorien lainausten ja luokittelua kuvaavan taulukon avulla pyrittiin mahdollistamaan lukijan suorittama arviointi.

Opinnäytetyömme aineisto analysoitiin sisällönanalyysin avulla. Analyysia aloittaessamme koimme haasteellisena oikeanlaisen analysointimenetelmän valinnan, koska emme ole aikaisemmin analysoineet aineistoja. Analyysin edetessä totesimme kuitenkin kuvaavamme tutkittavaa ilmiötä mielestämme oikealla tavalla. Kokemattomuutemme aineiston analysoinnissa sekä tutkimuksen toteutuksessa yleisesti, on saattanut vaikuttaa opinnäytetyömme luotettavuuteen. Olemme kuitenkin tutkineet menetelmäkirjallisuutta sekä aineistonkäsittelyä koskevaa kirjallisuutta tarkasti sekä olemme tutustuneet aikaisempiin tutkimuksiin saadaksemme hyvän kokonaiskuvan opinnäytetyöprosessista. Opinnäytetyömme edetessä kahden ihmisen näkökulmat rikastuttivat ajattelua ja tulkintaa, mikä saattoi parantaa luotettavuutta.

Opinnäytetyössämme tiedonantajat olivat vastakkaista sukupuolta kuin tekijät, eli naiset tutkivat miehiä. Miesten ja naisten kokemusmaailmojen ajatellaan eroavan toisistaan, mikä on saattanut hankaloittaa miesten perimmäisten ajatusten tulkintaa. Opinnäytetyön tekijät eivät ole itse kokeneet vanhemmuutta, mikä saattoi lisäksi vaikuttaa aineiston ymmärtämiseen ja tulkintaan.

Opinnäytetyömme isyyttä käsittelevän osion tulokset olivat pääasiassa teoriaa myötäileviä. Neuvolapalveluista saadut tulokset poikkesivat teoriasta. Syynä tähän on voinut olla se, että neuvolapalveluista on saatavilla niukasti tuoretta tutkimustietoa. Pohdimme myös mahdollisia maantieteellisiä ja alueellisia vaikutuksia. Molempien kokonaisuuksien (isyys ja neuvolapalvelut) vastauksissa oli selvästi nähtävissä yhteneväisyyksiä, mikä lisää tulosten luotettavuutta. Opinnäytetyömme tulokset eivät ole kuitenkaan yleistettävissä niukan tiedonantajamäärän vuoksi.

Tulosten luotettavuuteen on voinut vaikuttaa heikentävästi se, jos vain aktiiviset ja positiivisia kokemuksia omaavat isät ovat vastanneet. Voimme myös olettaa, että kyselyyn vastanneet isät olivat kiinnostuneita aiheesta ja halukkaita antamaan palautetta neuvolapalveluista. Vauvan tulo on muuttanut miehen arkea ja pohdimme, onko isillä ollut aikaa vastata kyselyyn. Emme myöskään voi varmasti tietää, kuinka totuudenmukaisesti ja asiaan paneutuen isät ovat vastanneet.

7.4 Opinnäytetyön eettisyys

Tutkimuksen eettisyys on ydinasia kaikessa tieteellisessä toiminnassa. Tutkimusetiikka ja sen kehittäminen ovat keskeisiä aiheita kaikkien tieteenalojen tutkimuksessa. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 172.) Tutkimusaiheen valinta on tutkijalle tutkimuksen ensimmäinen eettinen ratkaisu. On pohdittava aiheen yhteiskunnallista merkitystä ja erityisesti tutkimuksen vaikutuksia siihen osallistuville. Tutkimuksen hyödyllisyys on tutkimusetiikan periaate sekä oikeutus tutkimuksen aloittamiselle. Tutkimuksen eettisyyttä tulee pohtia ja tarkastella kaikissa tutkimuksen vaiheissa. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 176–177.)

Opinnäytetyöhömmme osallistuneet isät ovat saaneet hyvän mahdollisuuden pohtia omaa isyyttään. Vastaaminen on voinut herättää monenlaisia tunteita ja pohdintaa omasta vanhemmuudesta sekä synnyttää keskustelua aiheesta puolison ja perheen kesken ja näin voinut olla hyödyllistä koko perheelle. Neuvolatyön kehittämistä ajatellen opinnäytetyömme antaa tuoretta ja isien

itsensä kertomaa tietoa isyydestä sekä neuvolakokemuksista. Isien kehitysehdotukset neuvolalle antavat arvokasta tietoa neuvolatyön kehittämiseksi tulevaisuudessa.

Tutkimuksien uskottavuus perustuu hyvän tieteellisen käytännön noudattamiseen. Hyvän tieteellisen käytännön vastaista ovat esimerkiksi muiden tutkijoiden vähättely, puutteellinen viittaaminen aikaisempiin tutkimustuloksiin, tutkimustulosten tai käytettyjen menetelmien huolimaton ja harhaanjohtava raportointi sekä tulosten puutteellinen kirjaaminen ja säilyttäminen. Uskottavassa ja hyvässä tutkimuksessa ei myöskään esiinny tieteellistä vilppiä, jolla tarkoitetaan sepitettyjen, vääristettyjen tai luvattomasti muilta lainattujen havaintojen ja tulosten esittämistä omanaan. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 132–133.) Opinnäytetyöprosessimme aikana olemme toimineet hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti. Olemme olleet huolellisia ja tarkkoja lähdeviitteiden suhteen ja esittäneet vain tutkittuja asioita faktatietona.

Tutkimusetiikan mukaisesti tutkijan on pyrittävä välttämään tarpeettomien haittojen syntyminen. Haitat voivat olla esimerkiksi fyysisiä, emotionaalisia tai sosiaalisia. Itsemääräämisoikeus, johon kuuluu osallistumisen vapaaehtoisuus sekä mahdollisuus kieltäytyä, on yksi tutkimuksen lähtökohdista. On tärkeää, että tutkimukseen osallistuminen on potilaille ja asiakkaille aidosti vapaaehtoista. Tutkittavilla tulee olla mahdollisuus esittää kysymyksiä, kieltäytyä antamasta tietoja sekä myös keskeyttää tutkimus. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 177.) Opinnäytetyömme aihe on voinut olla joillekin isille henkilökohtainen tai arka asia. Tärkeää olikin, että isille kerrottiin heidän omat oikeutensa opinnäytetyöhön osallistumisesta. Opinnäytetyöstä ja sen aiheesta, tekijöistä, tarkoituksesta ja mahdollisista hyödyistä tiedotettiin tiedonantajille saatekirjeen avulla. Saatekirjeessä painotettiin osallistumisen vapaaehtoisuutta, anonymiteettiä sekä luottamuksellisuutta opinnäytetyöprosessin kaikissa vaiheissa. Terveystenhoitajia ohjattiin kertomaan isille edellä mainituista asioista myös suullisesti. Asiasta mainittiin erikseen myös terveystenhoitajille suunnatuissa saatekirjeissä.

Toimeksiantajana opinnäytetyöllemme toimi Joensuun kaupungin sosiaali- ja terveystoimi. Aiheen muotouduttua otimme yhteyttä kaupungin äitiys- ja lastenneuvoloiden vastaavaan hoitajaan ja tiedustelimme halukkuutta osallistua opinnäytetyöhömme. Aiheemme herätti kiinnostusta, ja työ todettiin hyödylliseksi ja neuvoloille tarpeelliseksi. Tutkimusluvan saimme Joensuun sosiaali- ja terveystoimelta tutkimustyöstä vastaavalta henkilöltä.

Oikeudenmukaisuus tutkimustyössä tarkoittaa tutkittaviksi valikoituvien tasa-arvoisuutta. Tutkijan tulee myös muistaa, ettei mahdollisia ei-toivottuja osallistujia suljeta otoksen ulkopuolelle. Oikeudenmukaisuuteen tutkimuksessa sisältyy myös tutkittavien kulttuuristen uskomusten, tapojen ja elämäntavan kunnioittaminen. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 179.) Kyselylomakkeet jaettiin halukkaille, kohderyhmään sopiville osallistujille kävijäjärjestyksessä. Kyselylomakkeita jakava terveydenhoitaja ei siis valinnut osallistujia. Terveydenhoitajat saivat kirjallisen sekä suullisen ohjeistuksen asiasta.

Anonymiteetti on tutkimustyön keskeinen huomioitava asia. Tutkimustietoja ei tule luovuttaa kenellekään tutkimusprosessin ulkopuoliselle. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 179.) Laadullisessa tutkimuksessa otos on yleensä pieni, jolloin anonymiteetin säilyminen on entistä tärkeämpää (Vehviläinen-Julkunen 1997, 29). Tiedonantajat jäivät opinnäytetyöntekijöille anonyymeiksi, koska kyselylomakkeessa ei kysytty henkilötietoja ja tiedonantajia ei henkilökohtaisesti tavattu. Terveydenhoitajat tapasivat isät vastaanotollaan, mutta eivät voineet tietää, ketkä kyselylomakkeen vastaanottaneista isistä lopulta osallistuivat opinnäytetyöhömme. Uusintakyselyn aikana vastauksia oli mahdollisuus palauttaa myös terveydenhoitajien vastaanotolle postitse palauttamisen lisäksi. Tällöin tiedonantajien anonymiteetin säilyminen mahdollistettiin niin, että vastaukset palautettiin vastaanotolle suljetuissa palautuskuorissa. Terveydenhoitajat laittoivat vastaanotoille mahdollisesti palautetut vastaukset postiin, jonka kautta ne tulivat opinnäytetyön tekijöille.

7.5 Opinnäytetyön hyödynnettävyys ja jatkotutkimusaiheet

Opinnäytetyömme tutkimustuloksia voidaan hyödyntää neuvolatyössä. Tulokset antavat tietoa siitä, millaisia kokemuksia ja tunteita isyys herättää ja miten isät kokevat neuvolapalvelut. Tulosten perusteella neuvolatyötä voidaan kehittää enemmän isien yksilöllisiä tarpeita huomioivammaksi. Tämä opinnäytetyö antaa muun muassa terveydenhoitajille ja kaikille isyysaiheesta kiinnostuneille mahdollisuuden tutustua isien maailmaan.

Opinnäytetyömme tuloksista saadaan tietoa myös isien kehitysehdotuksista ja toiveista neuvolatyöhön. Tutkimustulosten avulla terveydenhoitajan voi olla helpompi kohdata isä, huomioida hänen tarpeensa vanhempana sekä tukea isyyttä yksilöllisesti. Työstämme voi olla hyötyä myös isänä oleville ja isyyttä harkitseville miehille, jotka kaipaavat tietoa muiden miesten kokemuksista ja tunteista lapsen saamisen jälkeen.

Jatkotutkimuksena olisi mielenkiintoista saman aiheen tutkiminen esimerkiksi haastattelun avulla, jolloin ehkä saataisiin syvällisempää ja monipuolisempaa tietoa isien kokemuksista ja tunteista. Toisena jatkotutkimusaiheena voisi olla terveydenhoitajien kokemukset isien kohtaamisesta ja tukemisesta neuvolassa. Tärkeää olisi tutkia myös, miten miehen oma isäsuhte vaikuttaa isyyteen sekä millaisia vaikutuksia esikoislapsen syntymällä on parisuhteeseen.

LÄHTEET

- A380/2009. Asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta.
[http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110338?search\[type\]=pika & search\[pika\]=asetus % 20neuvolatoiminnasta](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110338?search[type]=pika&search[pika]=asetus%20neuvolatoiminnasta). 23.5.2011.
- Aalto, I. & Kolehmainen, J. 2004. Isä kirja. Tampere: Vastapaino.
- Fägerskiöld, A. 2007. A change in life as experienced by first-time fathers. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*.
[http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=51d68024-7436-4d43-8f39-b7661ce145d1 % 40sessionmgr110 & vid=4 & hid=104](http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=51d68024-7436-4d43-8f39-b7661ce145d1%40sessionmgr110&vid=4&hid=104). 21.10.2011.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Huttunen, J. 1999. Muuttunut ja muuttuva isyys. Teoksessa Jokinen, A. (toim.) *Mies ja muutos. Kriittisen miestutkimuksen teemoja*. Tampere: TAJU Tampereen yliopiston julkaisujen myynti, 185–187.
- Huttunen, J. 2001. Isänä olemisen uudet suunnat: hoiva-isiä, etä-isiä ja ero-isiä. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hyssälä, L. 1992. Health behaviour of a young family's father. A study of health behaviour of a young family's father, his transition to fatherhood and his role as a health educator conducted at Maternity Health Care Clinics and Well-Baby Clinics. National Agency for Welfare and Health. Research reports 18. Helsinki: VapK-Publishing.
- Joensuun kaupunki. 2011a. Neuvolatoiminta. Joensuun sosiaali- ja terveyspalvelut. <http://www.jns.fi/Resource.phx/sivut/sivut-sosterveys/lapsi-perhe/neurolat/neurolapalvelut.htx>. 27.10.2011.
- Joensuun kaupunki. 2011b. Äitiysneuvola. Joensuun sosiaali- ja terveyspalvelut. <http://www.jns.fi/Resource.phx/sivut/sivut-sosterveys/lapsi-perhe/neurolat/aitiysneuvola.htx>. 27.10.2011.
- Joensuun kaupunki. 2011c. Lastenneuvola. Joensuun sosiaali- ja terveyspalvelut. <http://www.jns.fi/Resource.phx/sivut/sivut-sosterveys/lapsi-perhe/neurolat/lastenneuvola.htx>. 27.10.2011.
- Juvakka, E. & Viljamaa, J. 2002. Miehen mittainen isä. Juva: WS Bookwell.
- Kaila-Behm, A. 1997. Miehestä esikoisen isäksi. Kuopion yliopiston julkaisuja E. Yhteiskuntatieteet 49. Kuopion yliopisto. Hoitotieteen laitos. Väitöskirja.
- Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2009. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: WSOYpro.
- Kannas, T. 2007. Terveysneuvonnan lähtökohtia raskauden aikana. Teoksessa Armanto, A. & Koistinen, P. (toim.) *Neurolatyön käsikirja*. Helsinki: Tammi, 58.
- Kastu, A. 2002. Terveystenhoitaja ensi kertaa isäksi tulevan miehen sosiaalisen tuen antajana. Tampereen yliopisto. Hoitotieteen laitos. Pro gradu-tutkielma.
- Kuronen, M. 1994. Lapsen hyväksi naisten kesken. Tutkimus äitiys- ja lastenneurolan toimintakäytännöistä. Helsinki: Stakes.
- Lindholm, M. 2007a. Neuvola osana perusterveydenhuoltoa. Teoksessa Armanto, A. & Koistinen, P. (toim.) *Neurolatyön käsikirja*. Helsinki: Tammi, 33.

- Lindholm, M. 2007b. Lastenneuvolatyön järjestelmä. Teoksessa Armanto, A. & Koistinen, P. (toim.) Neuvolatyön käsikirja. Helsinki: Tammi, 113.
- Mesiäislehto-Soukka, H. 2005. Perheenlisäys isien kokemana - fenomenologinen tutkimus. Oulun yliopisto & Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri. Lääketieteellinen tiedekunta. Hoitotieteen ja terveyshallinnon laitos.
- Mykkänen, J. 2010. Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä studies in education. Psychology and social research 382.
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/22712/9789513938024.pdf?sequence=1>. 30.10.2011.
- Mykkänen, J. & Huttunen, J. 2008. Isäksi tulon tunteet. Teoksessa Sevon, E. & Notko, M. (toim.) Perhesuhteet puntarissa. Helsinki: Palmenia. 181–182.
- Nieminen, H. 1997. Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuus. Teoksessa Paunonen, M. & Vehviläinen-Julkunen, K. (toim.) Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. Juva: WSOY, 216, 220.
- Paajanen, P. 2006. Päivisin leiväntuoja, iltaisin hoiva-isä. Alle 3-vuotiaiden esikoislasten isien näkemyksiä ja kokemuksia isyydestä. Perhebarometri. Väestötutkimuslaitoksen katsauksia E24. Helsinki: Väestöliitto.
- Paavilainen, R. 2007. Perhe neuvolassa. Teoksessa Armanto, A. & Koistinen, P. (toim.) Neuvolatyön käsikirja. Helsinki: Tammi, 365.
- Premberg, Å., Hellström, A–L. & Berg, M. 2007. Experiences of the first year as father. Scandinavian Journal of Caring Sciences.
[http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=51d68024-7436-4d43-8f39-b7661ce145d1 % 40sessionmgr110 & vid=4 & hid=104](http://web.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?sid=51d68024-7436-4d43-8f39-b7661ce145d1%40sessionmgr110&vid=4&hid=104). 21.10.2011.
- Sinkkonen, J. 2003. Lapsen varhainen isäsuhde. Teoksessa Niemelä, P., Siltala, P. & Tamminen, T. (toim.) Äidin ja vauvan varhainen vuorovaikutus. Helsinki: WSOY, 262.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2008. Isien ja isyyden tukeminen äitiys- ja lastenneuvoloissa. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2008:24. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
[http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707 & name=DLFE3639.pdf&title=Isat_ja_isyyden_tukeminen_aitiys__ja_astenneuvoloissa_fi.pdf](http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE3639.pdf&title=Isat_ja_isyyden_tukeminen_aitiys_ja_astenneuvoloissa_fi.pdf). 27.10.2011.
- Säisä, A–L. 1996. Isien kokemuksia äitiysneuvolapalveluista, isyyteen kasvusta sekä perheestä ja isien mielipiteitä neuvolapalveluiden kehittämisestä. Tampereen yliopisto. Hoitotieteen laitos. Pro gradu-tutkielma.
- Säävälä, H., Keinänen, E. & Vainio, J. Isät neuvolassa. Työvälineitä ja ajatuksia vauvaa odottavien ja hoitavien isien kanssa työskenteleville. Sosiaali- ja terveysministeriön tasa-arvojulkaisuja 2001:8. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Jyväskylä: Gummerus.
- Vehkalahti, K. 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Tammi.
- Vehviläinen-Julkunen, K. 1997. Hoitotieteellisen tutkimuksen etiikka. Teoksessa M. Paunonen & K. Vehviläinen-Julkunen (toim.) Hoitotieteen tutkimusmetodiikka. Juva: WSOY, 29.

Toimeksiantosopimus

POHJOIS-KARJALAN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖN TOIMEKSIANTO

SOPIJAOSAPUOLET:

TOIMEKSIANTAJA Joensuu KaupunkiYhteystiedot: Marjatta Partanen, vastaava terveydenhoitajaSähköpostiosoite: marjatta.partanen@jns.fiOPISKELIJA Katja Korhonen ja Noora LahtinenYhteystiedot: Katja.Korhonen@edu.pkamk.fi, p. 050 307 6665Noora.S.Lahtinen@edu.pkamk.fi p. 040-5701686

TOIMEKSIANTOSOPIMUS:

Alle 1½-vuotiaiden esikouluikäisten lasten kokemus- ja
tunteita isyydestä ja neuvolapalveluista, sekä
kehitysehdotuksia neuvolapalveluihin
- kyselytutkimus lastenneuvolaissa

Tutkimuslupa haetaan erikseen.

Osapuolet ovat tänään sopineet toimeksiannosta seuraavaa: (esim. rahoitus, aikarajat,
tekijänoikeudet)

Toimeksiantaja

Toimeksiantaja ei osallistu tutkimuksen kustannuksiin.
Tarvittaessa tarjotaan asiantuntijaohjausta.
Tulokset valmiina keväällä 2012.

Opiskelijat(t)

Opiskelijat luovuttavat tutkimustulokset toimeksiantajalle.
Sitoudumme tekemään työn mahdollisimman hyvin
ja toimeksiantajan toiveiden mukaisesti.

Opinnäytetyön ohjaajana PKAMK:ssa toimii Raija Tanskanen & Heli Koponen

Päiväys ja allekirjoitukset

26.4.2011

[Signature]
Toimeksiantajan edustaja

Katja Korhonen
Noora Lahtinen
Opiskelija

Tutkimuslupa

JOENSUUN KAUPUNKI

Yksihenkilöisen viranomaisen päätöspöytäkirja

Sosiaali- ja terveysvirasto

Ylihoitaja

16.6.2011 § 8

Dno PPV: 1080 /2010

Hakija/asianosainen	Sairaanhoitajaopiskelijat Katja Korhonen ja Noora Lahtinen
Asia ja sen selvitys	Tutkimusluvan hyväksyminen/Katja Korhonen ja Noora Lahtinen
Päätös	Hyväksyn Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa opiskelevien sairaanhoitajaopiskelijoiden Katja Korhosen ja Noora Lahtisen tutkimusluvan koskien "Alle 1,5 vuotiaiden esikoislasten isien kokemuksia ja tunteita isyydestä ja neuvolapalveluista sekä kehitysehdotuksia äitiys- ja lastenneuvolapalveluihin tutkimussuunitelman mukaisesti".
Päätöksen perustelut	<p>Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa opiskelevat sairaanhoitajaopiskelijat Katja Korhonen ja Noora Lahtinen hakevat tutkimuslupaa opinnäytetyöhön, jonka aiheena on " Alle 1,5 vuotiaiden esikoislasten isien kokemuksia ja tunteita isyydestä ja neuvolapalveluista sekä kehitysehdotuksia äitiys- ja lastenneuvolapalveluihin".</p> <p>Tutkimuksen toteutuspaikat ovat Joensuun kaupungin lastenneuvolat ja terveydenhoitajien vastaanotot. Aineisto tullaan keräämään kyselylomakkeilla lastenneuvoloissa ajalla 29.8.-30.9.2011. Terveysneuvojat jakavat kyselylomakkeet vanhemmille. Tutkimuslupahakemus ja tutkimussuunnitelma ovat liitteinä.</p> <p>Opinnäytetyön toimeksiantaja on Joensuun kaupunki ja yhteyshenkilönä toimii vastaava terveydenhoitaja. Toimeksiantaja ei osallistu tutkimuksen kustannuksiin. Opiskelijat luovuttavat tutkimustulokset toimeksiantajalle.</p>
Toimivallan perusteet	Johtavan ylilääkärin ratkaisuvallan siirtäminen 17.1.2011 § 2.
Nähtävänäpito	Päätös asetetaan yleisesti nähtäväksi sosiaali- ja terveysviraston kansliassa ennakoita ilmoitettuna aikana 23.6.2011
Allekirjoitus	Ylihoitaja Liisa Karikko
Tiedoksianto	<p>Päätöksen olen tänään antanut tiedoksi: ao.t, vastaava terveydenhoitaja Marjatta Partanen, STLTK</p> <p>Päiväys:</p> <p>Sihteeri puh- 013-267 4280</p> <p>Lisätietoja päätöksestä puh. 050 554 0718</p>

Kyselylomake isälle**KYSELYLOMAKE ISÄLLE****ISÄKSI TULEMINEN JA ISYYS**

Kuvaile omin sanoin:

1. Miltä Sinusta tuntui, kun kuulit tulevasi isäksi?

---

2. Millaiseksi olet kokenut isyyden lapsen saamisen jälkeen?

---

3. Millaisia tunteita isänä oleminen on Sinussa herättänyt?

Kyselylomake isälle

4. Miten lapsen saaminen on vaikuttanut jokapäiväiseen elämääsi?
(esimerkiksi työssäkäyminen, harrastukset, ihmissuhteet jne.)

---

5. Mitkä asiat ovat tukeneet isyyttäsi? Entä heikentäneet?

ÄITIYS- JA LASTENNEUVOLAPALVELUT

Kuvaile omin sanoin:

6. Millaisia kokemuksia Sinulla on neuvolapalveluista?

Kyselylomake isälle

7. Miten Sinua ja tarpeitasi on huomioitu neuvolakäynneillä?

---

8. Millaista tukea isyyteesi olet saanut neuvolasta? Millaista tukea olisit toivonut?

---

9. Millaisia kehitysehdotuksia ja toiveita Sinulla on neuvolapalveluille?

KIITOS AJASTASI!

Saatekirje isälle

Arvoisa esikoisen Isä

Olemme kaksi sairaanhoitajaopiskelijaa Pohjois- Karjalan Ammattikorkeakoulusta, sosiaali- ja terveysalan yksiköstä. Valmistumme sairaanhoitajiksi keväällä 2012 ja opintoihimme kuuluu opinnäytetyön tekeminen. Opinnäytetyömme aihe on Alle 1½-vuotiaiden esikoislasten isien kokemuksia ja tunteita isyydestä ja neuvolapalveluista sekä kehitysehdotuksia äitiys- ja lastenneuvolapalveluihin.

Tarkoituksenamme olisi kysyä Sinulta Isä, kyselylomakkeen avulla isyyteen ja neuvolapalveluihin liittyviä kokemuksiasi ja tunteitasi. Lisäksi toivoisimme Sinun antavan kehitysehdotuksia neuvolatyöhön. Olemalla osa tutkimustamme ja vastaamalla kyselylomakkeeseen Sinulla on mahdollisuus antaa arvokasta tietoa isyydestä sekä kehittää neuvolapalveluja isäkeskeisempään suuntaan. Tutkimuksen valmistuttua keväällä 2012 se on luettavissa ammattikorkeakoulujen verkkokirjastossa (<http://www.theseus.fi>).

Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista ja tapahtuu nimettömänä. Voit vastata kyselyyn itsellesi sopivana ajankohtana. Pyydämme Sinua postittamaan vastauksesi kyselyn mukana tulevassa kuoressa, jossa postimaksu on valmiiksi maksettu. Vastausaikaa on 30. syyskuuta 2011 asti.

Käsitlemme kaikki kyselylomakkeet ehdottoman luottamuksellisesti. Henkilöllisyytesi ei tule esille tutkimuksen missään vaiheessa.

Jos kysymyksiä ilmenee, voit ottaa meihin yhteyttä sähköpostitse tai puhelimitse.

KIITOS! Vastauksesi on meille tärkeä.

Ystävällisin terveisin

Katja Korhonen

Noora Lahtinen

Saatekirje terveydenhoitajalle

Hyvät lastenneuvoloiden terveydenhoitajat!

Olemme kaksi sairaanhoitajaopiskelijaa Pohjois- Karjalan ammattikorkeakoulusta. Valmistumme sairaanhoitajiksi keväällä 2012 ja opintoihimme kuuluu opinnäytetyön tekeminen. Opinnäytetyömme aihe on alle 1½-vuotiaiden esikoislasten isien kokemuksia ja tunteita isyydestä ja neuvolapalveluista sekä kehitysehdotuksia äitiys- ja lastenneuvolapalveluihin. Toimeksiantajana opinnäytetyöllemme toimii kaupungin sosiaali- ja terveystoimi.

Opinnäytetyömme tarkoituksena on kuvata alle 1½-vuotiaiden esikoislasten isien kokemuksia ja tunteita isyydestä. Lisäksi tarkoituksena on selvittää isien neuvolakokemuksia ja kehitysehdotuksia neuvolapalveluihin. Opinnäytetyömme tarkoituksena on tuottaa kuvailevaa tietoa isyydestä. Tietoa voidaan käyttää hoitotyön kehittämiseen muun muassa äitiys- ja lastenneuvoloissa.

Aineistonkeruu tapahtuu kyselylomakkeella, joka sisältää avoimia kysymyksiä isyydestä ja neuvolapalveluista. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista ja tapahtuu nimettömästi. Osallistuvien henkilöllisyys ei tule esille missään tutkimuksen vaiheessa.

Pyydämme yhteistyötä teiltä, terveydenhoitajat. Toivomme, että tiedottaisitte vastaanotollanne käyville, alle 1½-vuotiaiden esikoislasten isille tutkimuksestamme ja jakaisitte kyselylomakkeet halukkaille osallistujille, kävijäjärjestyksessä. Voitte antaa kyselylomakkeen isälle mukaan ja he voivat täyttää kyselyn haluamassaan paikassa. Kyselylomakkeen mukana on isälle saatekirje sekä palautuskuori, jonka postimaksu on valmiiksi maksettu. Kaikkien vastauksien on tarkoitus palautua tutkijoille postitse. Kyselylomakkeita ei siis palauteta neuvolaan.

Kyselylomakkeiden jakaminen isille tapahtuu 29.8.2011- 30.9.2011 välisenä aikana. Jaettavien kyselylomakkeiden yhteismäärä on 32 kappaletta. Jokaisen terveydenhoitajan jaettavaksi tulee näin kaksi kyselylomaketta.

Jos teillä on kysyttävää, kerromme mielellämme lisää.

Yhteistyöstä lämpimästi kiittäen

Katja Korhonen

Noora Lahtinen

Esimerkki aineistoanalyysistä

PELKISTETTY ILMAISU	ALAKATEGORIA	YLÄKATEGORIA	PÄÄKATEGORIA
Isänä oleminen on huippua ja kiehtovaa.	Isyys on hieno ja merkittävä asia elämässä.	Merkittävä asia elämässä.	Isyys koetaan positiiviseksi ja elämää muuttavaksi asiaksi.
Paras asia mitä minulle on tapahtunut.			
Isänä oleminen on erittäin upeaa.			
Isänä oleminen on palkitsevaa ja antoisaa.	Isyys on palkitsevaa ja antoisaa.		
Olen kokenut isänä olemisen antoisaksi.			
Olen kokenut isyyden helpoksi ja luontevaksi.	Isyys on helppoa ja luontevaa.	Isyys on luonnollista.	
Olen kokenut isyyden helpoksi.			
Vauvan kasvun seuranta on kiehtovaa.	Lapsen kehityksen seuranta on palkitsevaa.		
On hienoa seurata lapsen kehitystä ja uuden oppimista.			
Isyys on haastavaa ja jokapäiväistä.	Isyys on haastavaa ja vaativaa.		Isyys kasvattaa ja muuttaa elämää.
Isyys on haastavin ja vaativin tehtävä elämässäni.			
Isyys muuttaa elämää.	Isyys muuttaa elämää.		
Isyys on kasvattava kokemus.	Isyys on kasvattava kokemus.		
Kaikkeen ei osannut valmistautua ennen lapsen syntymää.			
Olen ajan kanssa oppinut kuinka paljon minulta vaaditaan.			

Esimerkki aineistoanalyysistä

PELKISTETTY ILMAISU	ALAKATEGORIA	YLÄKATEGORIA	PÄÄKATEGORIA
Ilon tunne.	Iloisia tunteita.	Myönteisiä tunteita.	Isänä oleminen herättää erilaisia tunteita.
Rakkauden ja onnellisuuden tunteet.			
Onnen- ja ylpeydentunteet.			
Ilon- ja ylpeydentunteet.			
Onnellisuus ja luottavaisuus.			
Olen ylpeä isyydestäni ja lapsestani.			
Onnellisia, iloisia, ylpeitä ja liikuttavia.			
On hienoa tuntea itsensä tarpeelliseksi.	Tuntee itsensä tärkeäksi.		
Vastuuntunto ja halu suojella lastaan.	Vastuuntunto ja suojelunhalu ovat lisääntyneet.	Huolenpito ja vastuuntunto.	
Vastuunkantamisen tunne, huoli ja halu suojella.			
Suojelunvaisto ja varovaisuus.			
Vastuu kasvanut, mutta hyvällä tavalla.			
Suuttumus, ihmettely ja ärtyisyys.	Ristiriitaisia tunteita.	Kielteisiä tunteita.	
Pelko, jännitys, riittämättömyys ja uupumus.			
Ahdistus, pelko ja jännitys.			
Välillä käy tunteet läpi laidasta laitaan.	Tunnetilojen vaihtelu.	Tunnetilojen vaihtelu.	
Kaikenlaisia tunteita vaihdellen.			

Esimerkki aineistoanalyysistä

PELKISTETTY ILMAISU	ALAKATEGORIA	YLÄKATEGORIA	PÄÄKATEGORIA
Hyviä kokemuksia.	Myönteisiä ja hyviä kokemuksia.	Myönteisiä kokemuksia.	Isien kokemukset ja saatu tuki äitiys- ja lastenneuvolasta
Vain positiivisia kokemuksia.			
Pelkästään hyviä kokemuksia.			
Positiivisia kokemuksia.			
Hyviä kokemuksia.			
Hyviä kokemuksia.			
Ei ole ollut koskaan mitään valittamista.			
Työvuoroni otettiin hyvin huomioon neuvolakäyntien suunnittelussa.	Toiveet huomioitiin neuvolakäyntien suunnittelussa.	Asiakaslähtöisyys.	
Osaavia ammattilaisia.	Työntekijät ammattitaitoisia ja osaavia.	Ammattitaitoisuus ja laadukas palvelu.	
Henkilökunta ystävällistä, asiantuntevaa ja ymmärtäväistä.			
Palvelu on hyvää ja asiallista.	Palvelu hyvää.		
Neuvolassa asiallinen kohtelu.			
Olemme saaneet neuvoja, ohjausta ja tukea.			
Hoitajien vaihtuminen häirinnyt hiukan.	Työntekijöiden vaihtuvuus haitannut.	Työntekijöiden vaihtuvuus.	
Minut on huomioitu tarpeellisissa määrissä.	Huomioitu tarpeeksi, päähuomio äidissä ja lapsessa.	Huomiointi.	
Minua on huomioitu riittävästi, päähuomio äidissä ja lapsessa.			
Minua on huomioitu hyvin.	Huomioitu hyvin.		

Esimerkki aineistoanalyysistä

On huomioitu.			
Minut on huomioitu hyvin.			
On huomioitu, ei ole ollut ulkopuolinen olo.			
Minut on huomioitu erittäin hyvin.	Huomioitu erittäin hyvin.		
Olemme saaneet vastaukset kaikkiin kysymyksiimme.	Neuvolasta on saatu neuvoja, ohjausta ja tukea.	Tiedonanto ja isyyden tukeminen.	
Kaikki kysymykset ja huolet on otettu huomioon.			
Vointiani ja tuntemuksiani on kysytty.	Kuulumisten kysely ja kuuntelu.		
Kuulumisiani on kysytty sekä kuunneltu huolet ja murheet.			
Minua on kannustettu osallistuvaan isyyteen.	Kannustus.		
Neuvolassa on myötäelettä ja kerrottu kokemuksia.	Myötäeläminen ja tukeminen.		
Osattu rauhoittaa.			
Kysymyksiini on aina vastattu.	Selkeä ja kattava tiedonanto ja ohjeistus.		
Olen usein saanut kysymyksiini vastaukset.			
Olen saanut kysymyksiini vastaukset ja ohjeita.			
Olen saanut ohjeita.			
Asiat on kerrottu selkeästi.			
Asioita kerrotaan minulle, ei vain vaimolleni.			
Rohkaisevaa, kun huomaa että muitakin miehiä samassa tilanteessa.	Vertaistuen mahdollisuus.	Vertaistuki.	